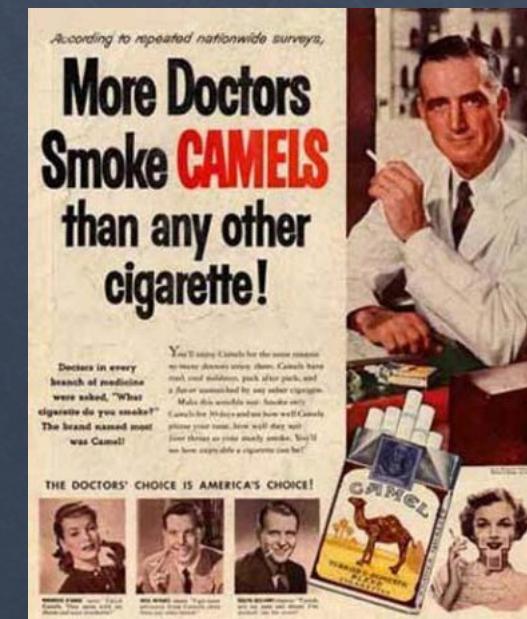
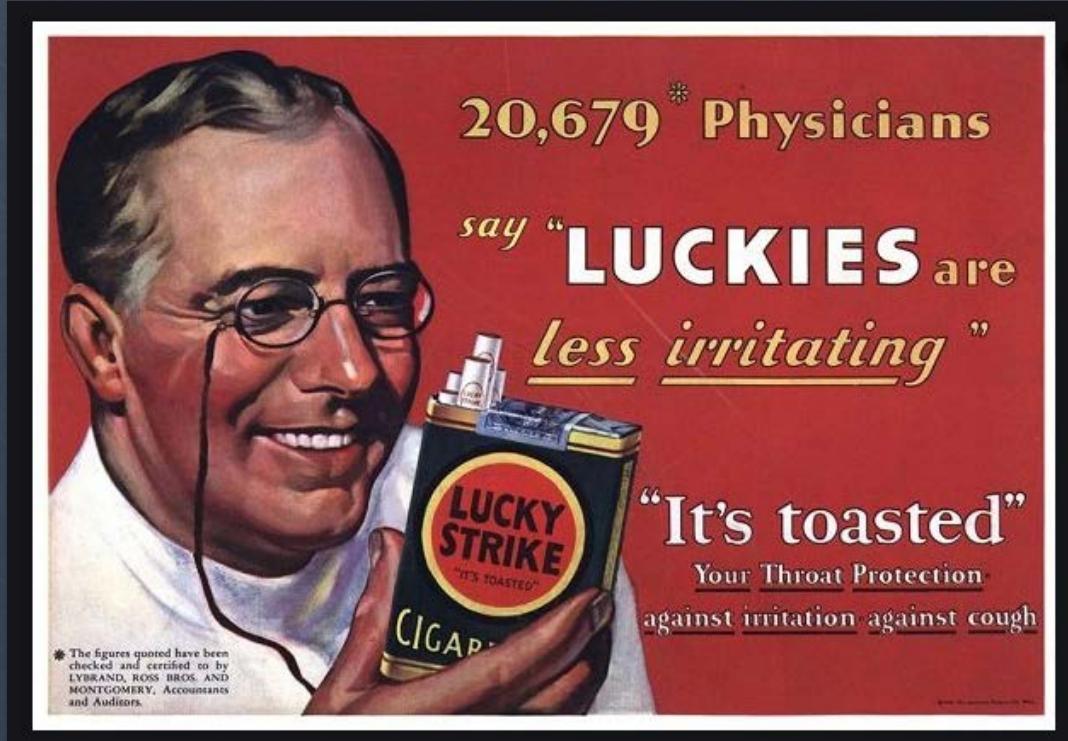
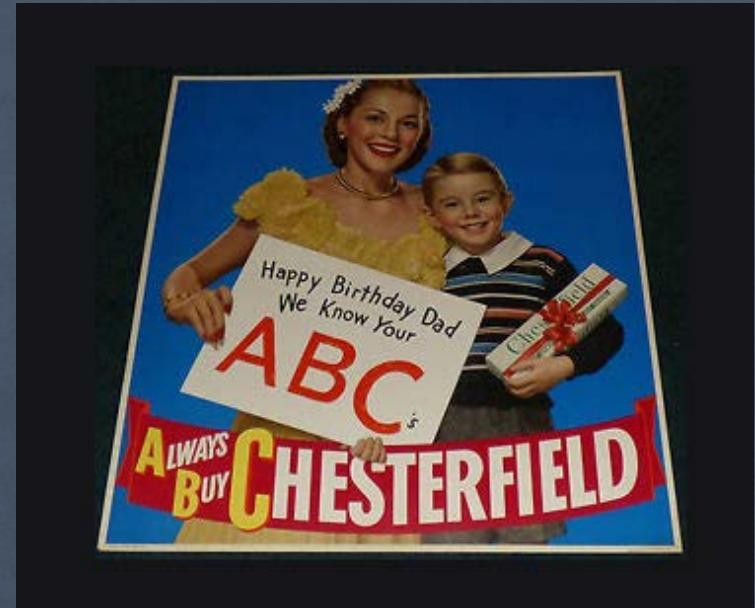

LA CONTAMINACIÓ I EL CANVI CLIMÀTIC. ¿ENS HEM DE “PRE-OCUPAR” ELS CARDIÒLEGS?

L’aire nostre de cada dia i el cor

Jordi Bañeras Rius
13 de gener 2020

Queralt Vinyes

**Relació entre factors climàtics i
contaminació atmosfèrica amb la incidència
i severitat de la síndrome coronària aguda
amb aixecament del ST a Barcelona**

Jordi Bañeras Rius
7 Abril del 2014

**Contaminación atmosférica
y síndrome coronario agudo**

Jordi Bañeras Rius
5 de diciembre 2014

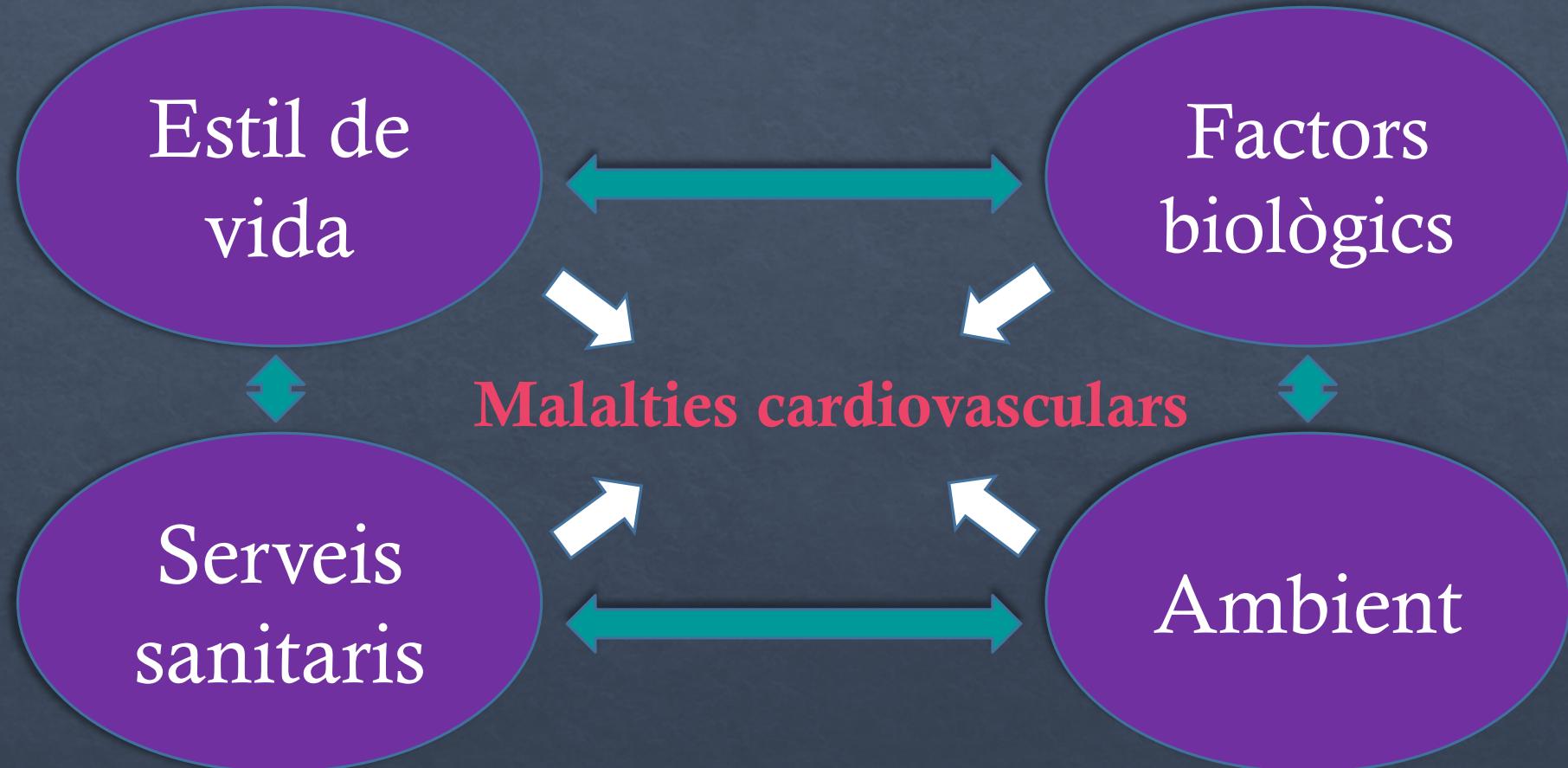
Índex

- ❖ 1. Magnitud del problema.
- ❖ 2. Contaminants implicats.
- ❖ 3. Mecanismes fisiopatològics.
- ❖ 4. Grau d'evidència.
- ❖ 5. Impacte econòmic i prevenció

Índex

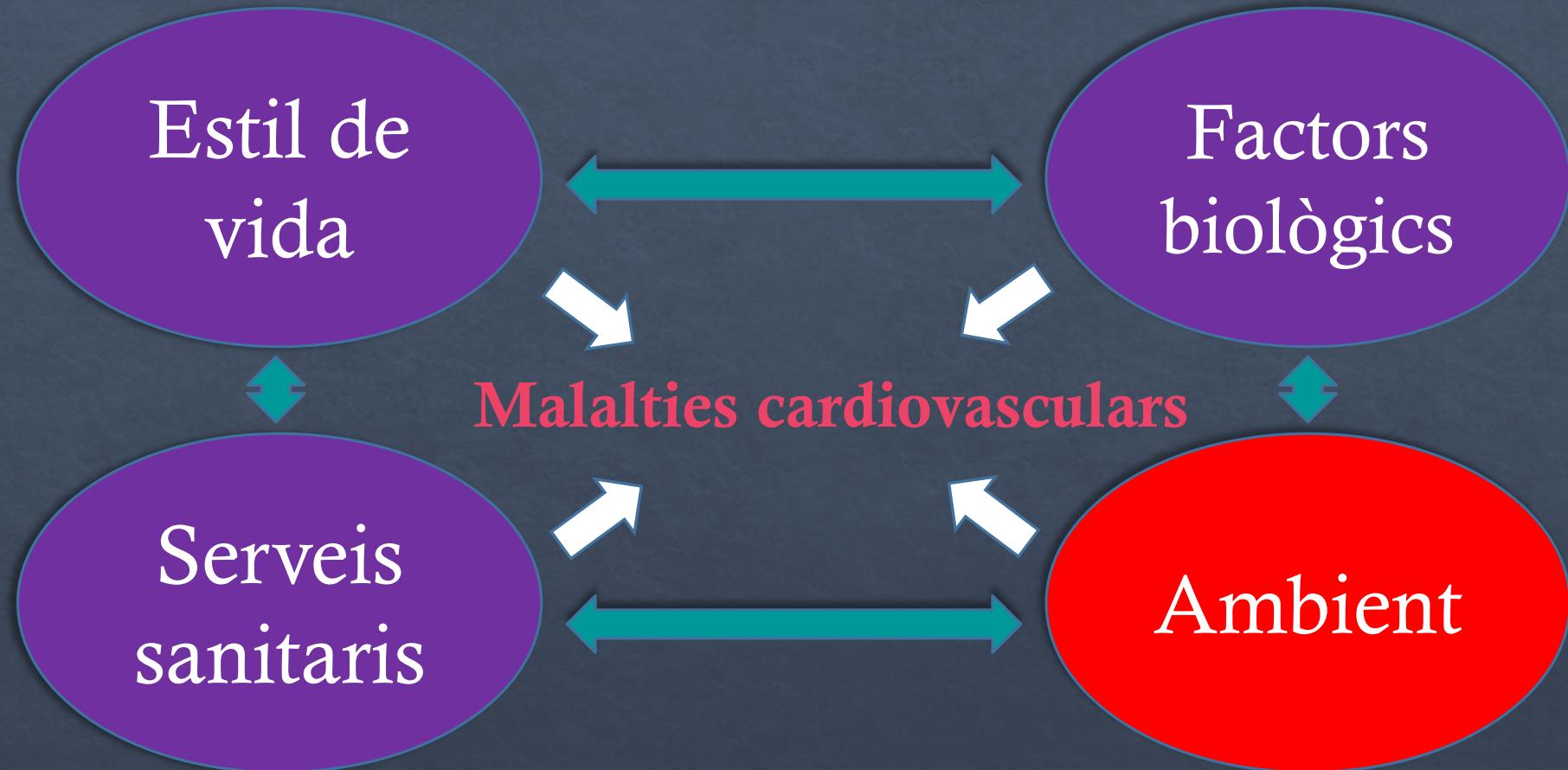
- ❖ 1. Magnitud del problema.
- ❖ 2. Contaminants implicats.
- ❖ 3. Mecanismes fisiopatològics.
- ❖ 4. Grau d'evidència.
- ❖ 5. Impacte econòmic i prevenció

Determinants de la salut

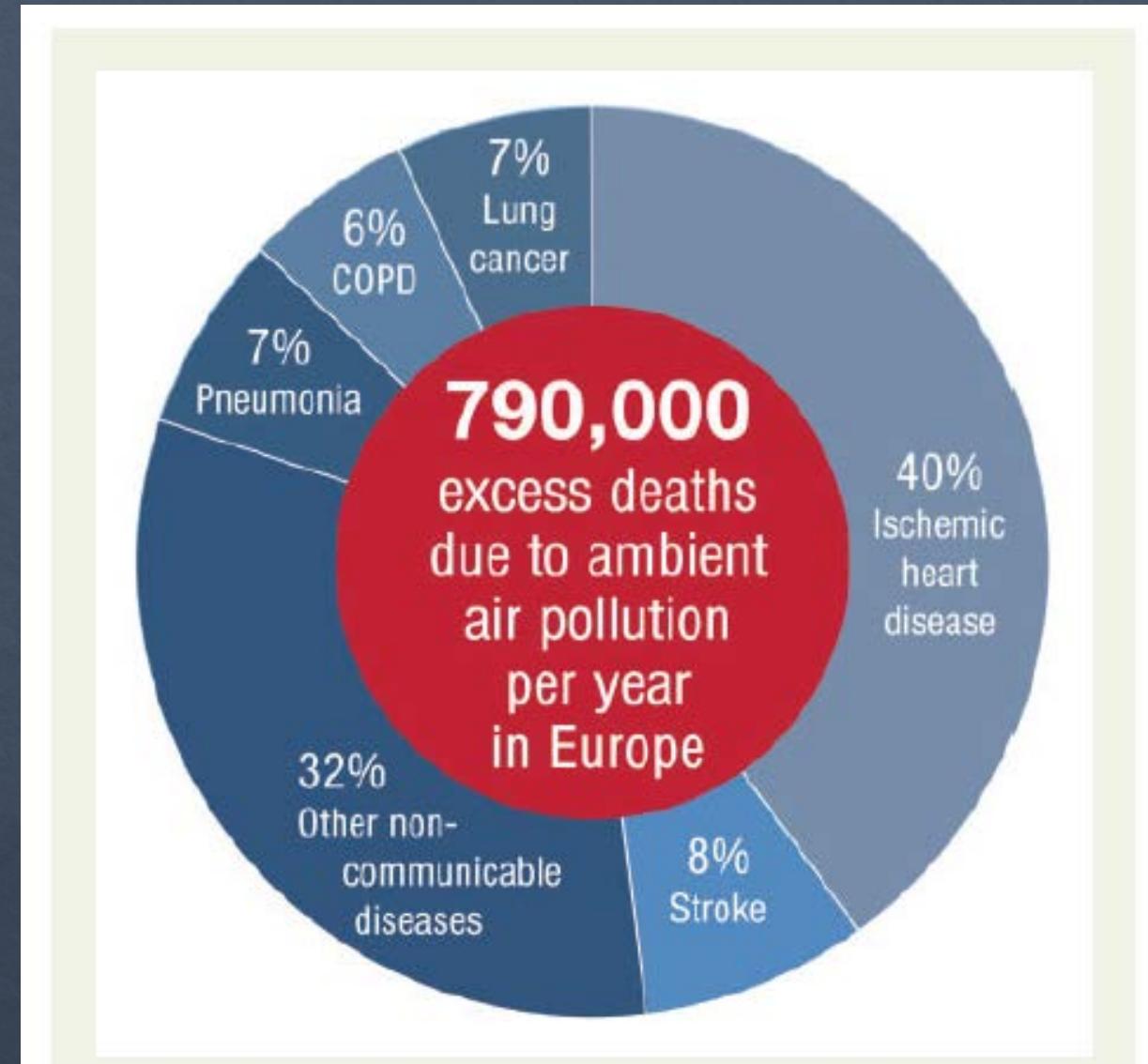

Adaptat de Lalonde M. Minist Natl Heal Welf. 1981

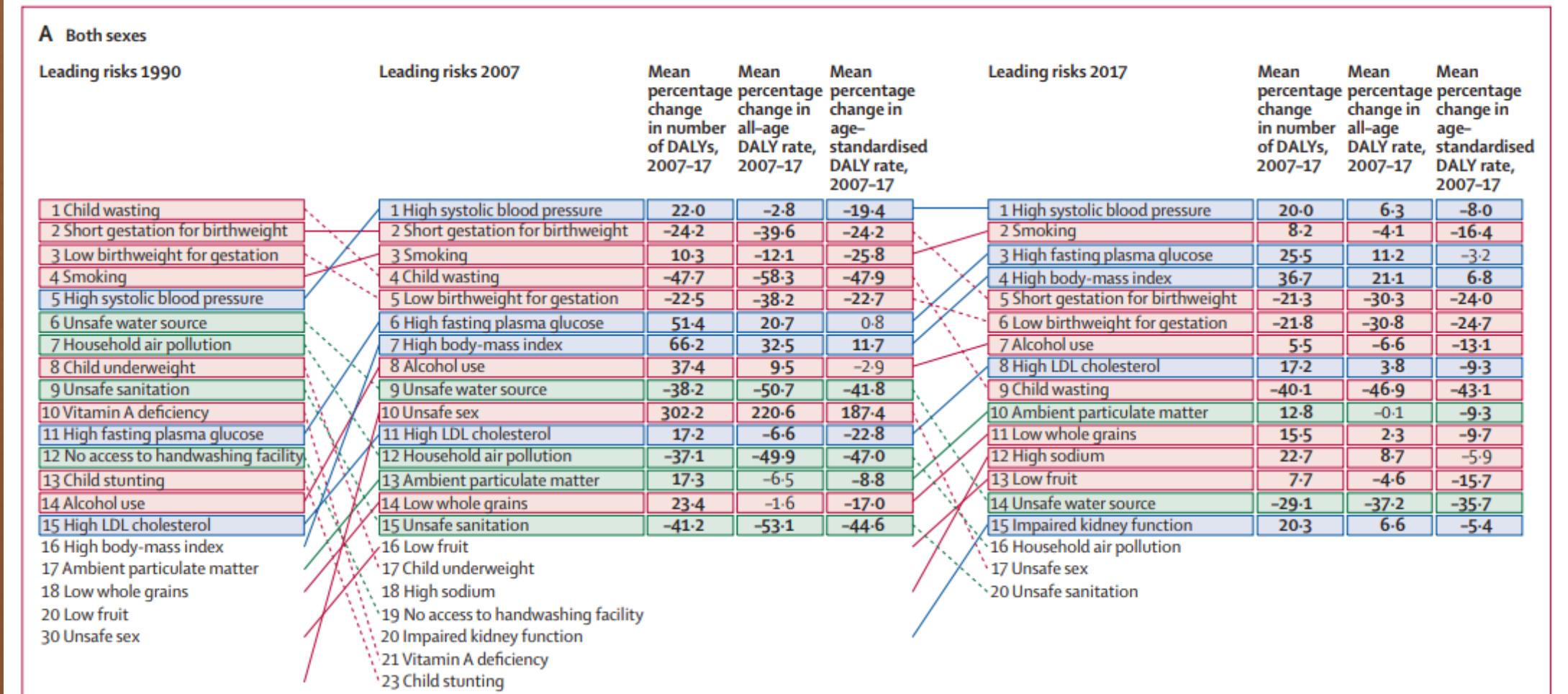
Determinants de la salut

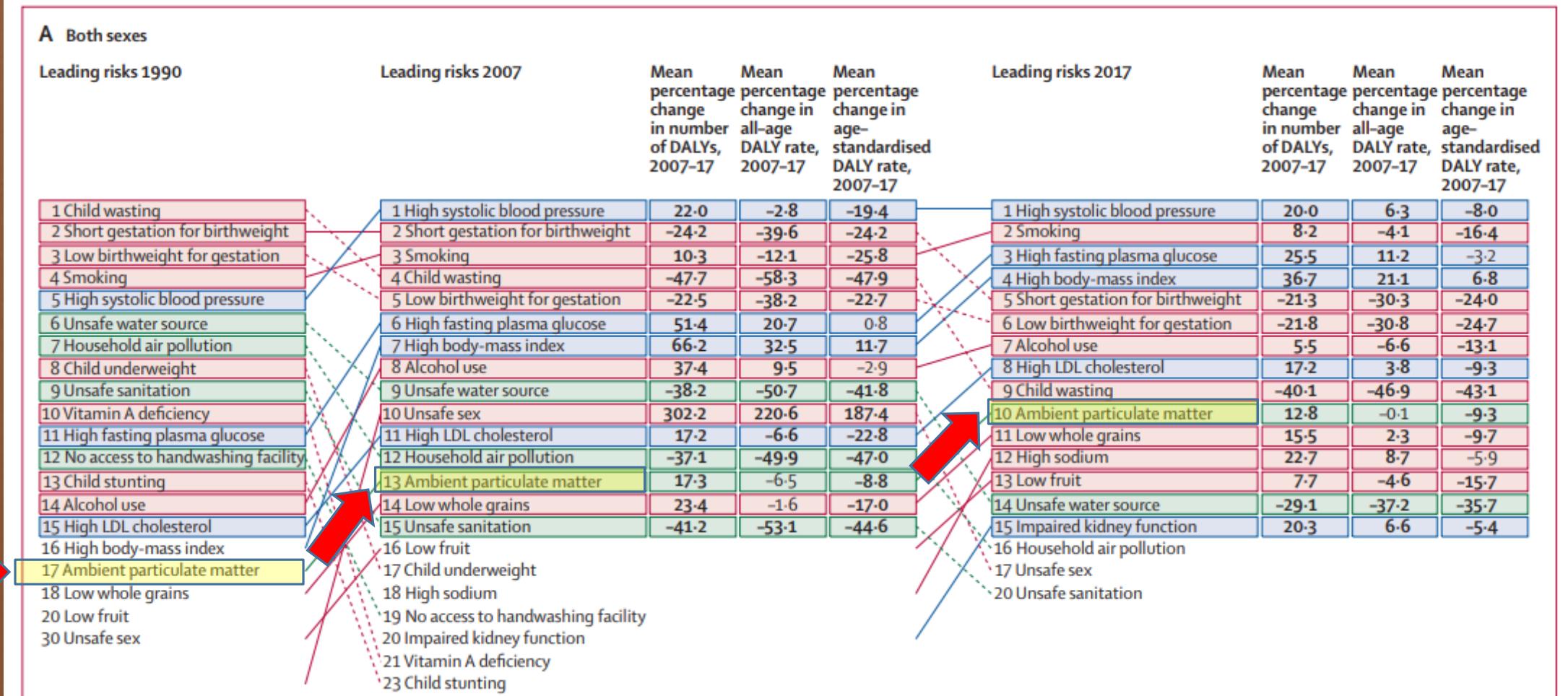
Adaptat de Lalonde M. Minist Natl Heal Welf. 1981

Contaminació com a factor de risc cardiovascular

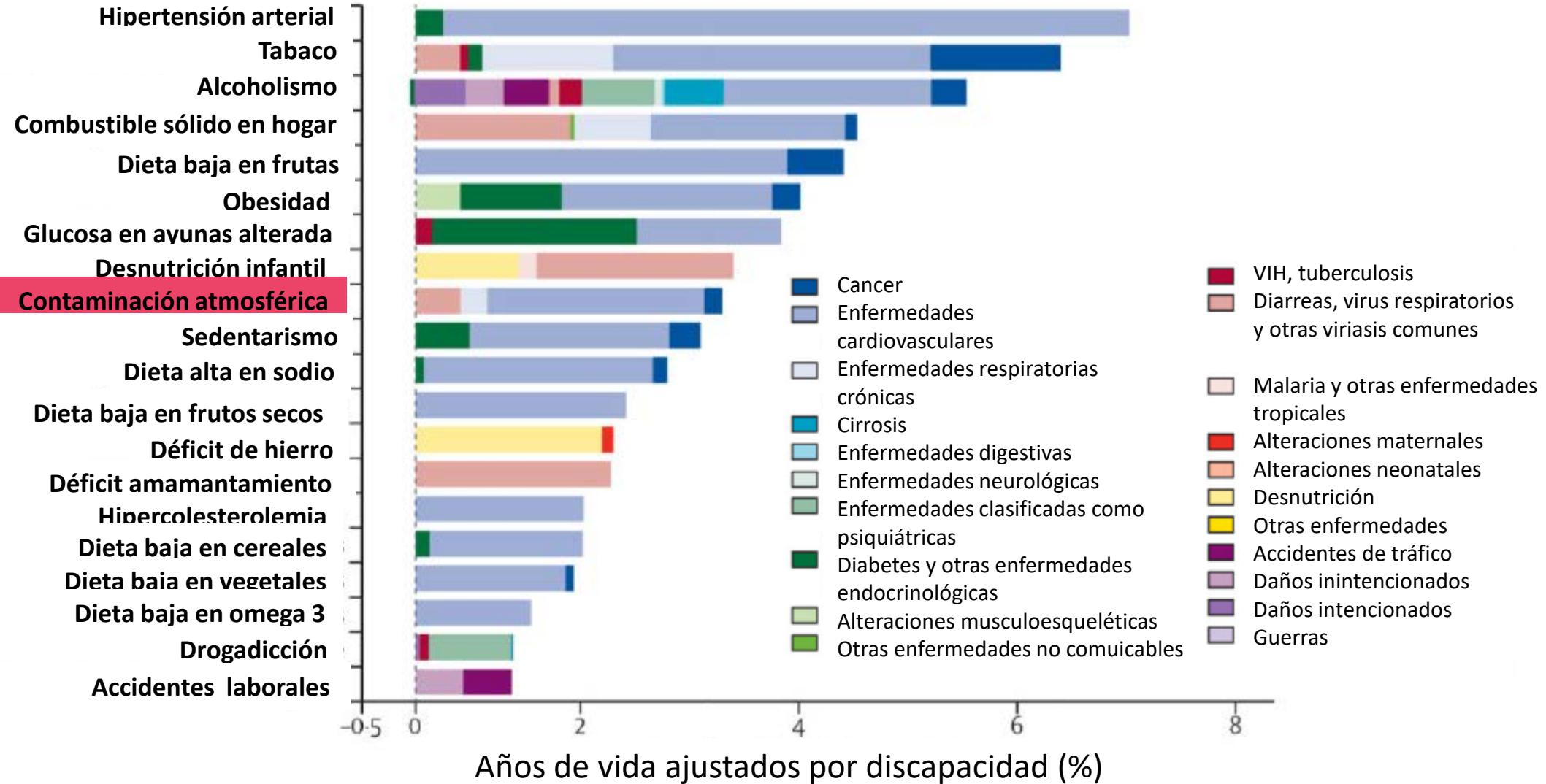

Contaminació com a factor de risc cardiovascular

Impacte de la contaminació atmosfèrica

9º

Adaptado de Lim et al. Lancet.2012.

Índex

- ◊ 1. Magnitud del problema.
- ◊ **2. Contaminants implicats.**
- ◊ 3. Mecanismes fisiopatològics.
- ◊ 4. Grau d'evidència.
- ◊ 5. Impacte econòmic i prevenció

Composició dels contaminants

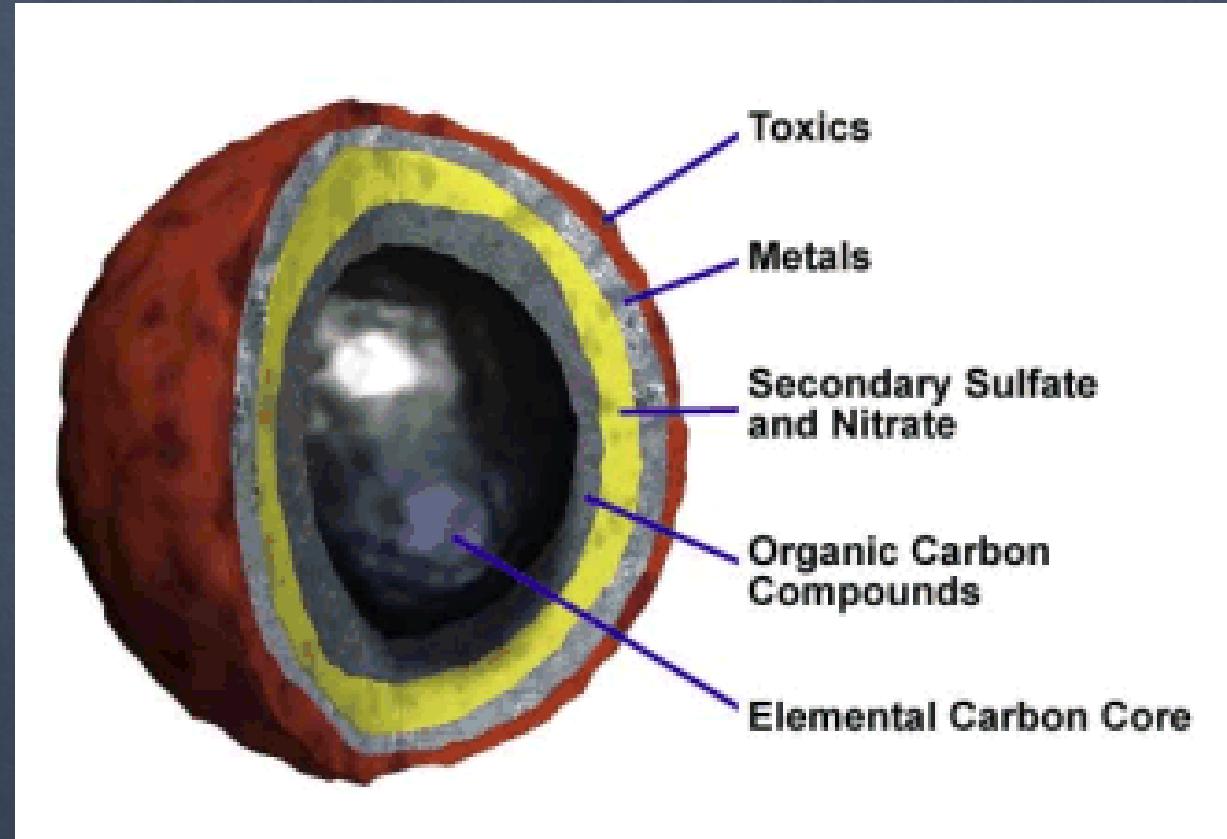
Biòtics:
espires,
polen, bactèries

Compostos
orgànics volàtils
i semivolàtils

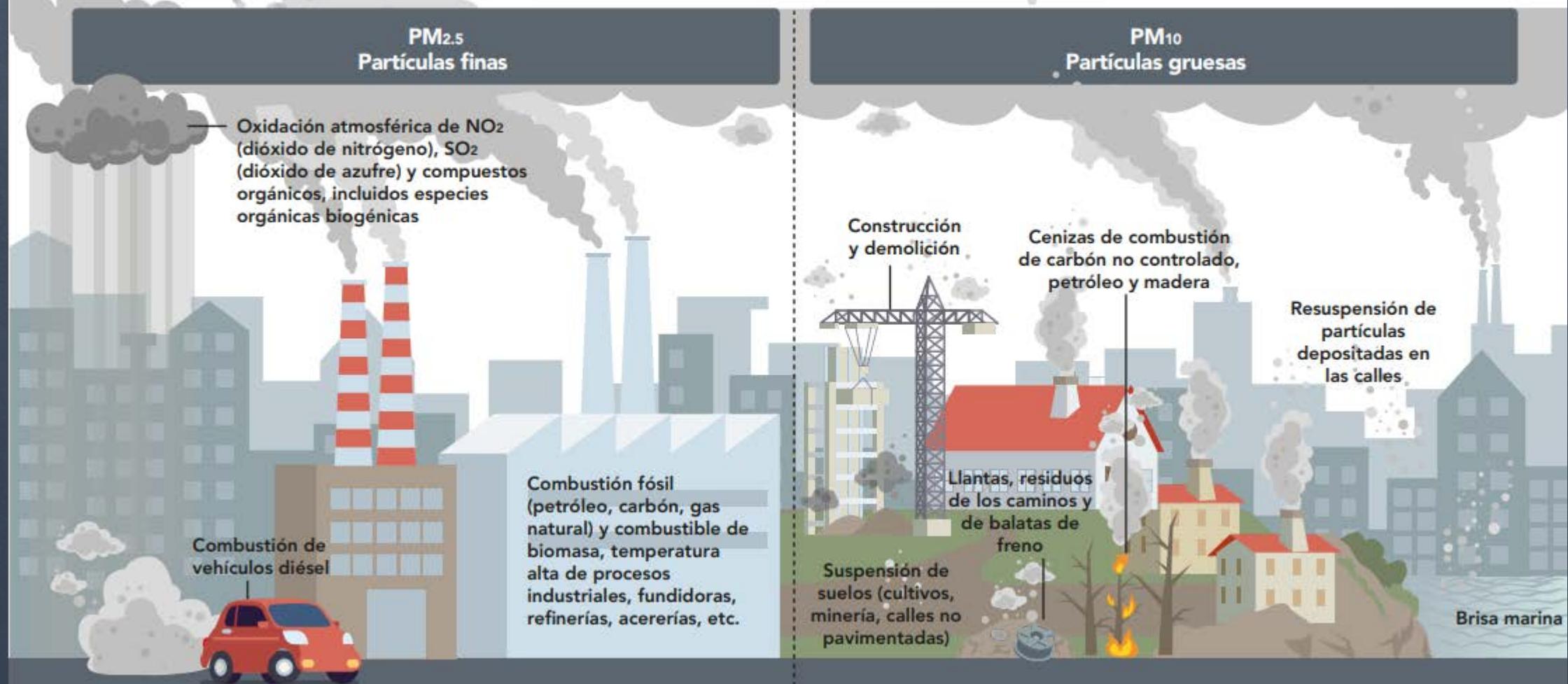
Gasos atmosfèrics:
 CO_2 , CO, NO,
 SO_2 , ozó

Inorgànics:
sulfats, nitrats,
amoni, clorur

Matèria particulada (PM)

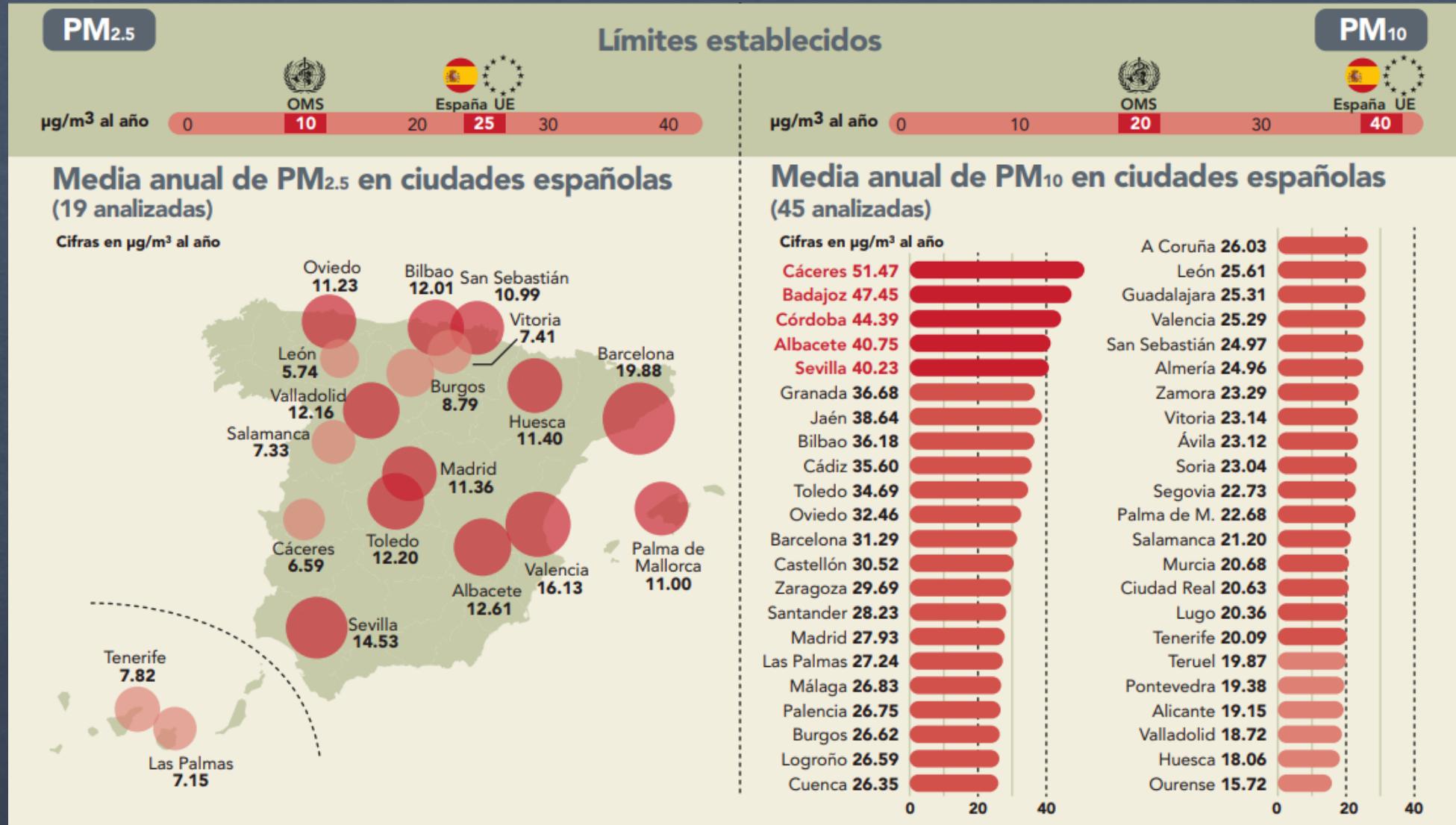
Principales fuentes de emisión de las partículas finas y gruesas:

Guidelines de la qualitat de l'aire

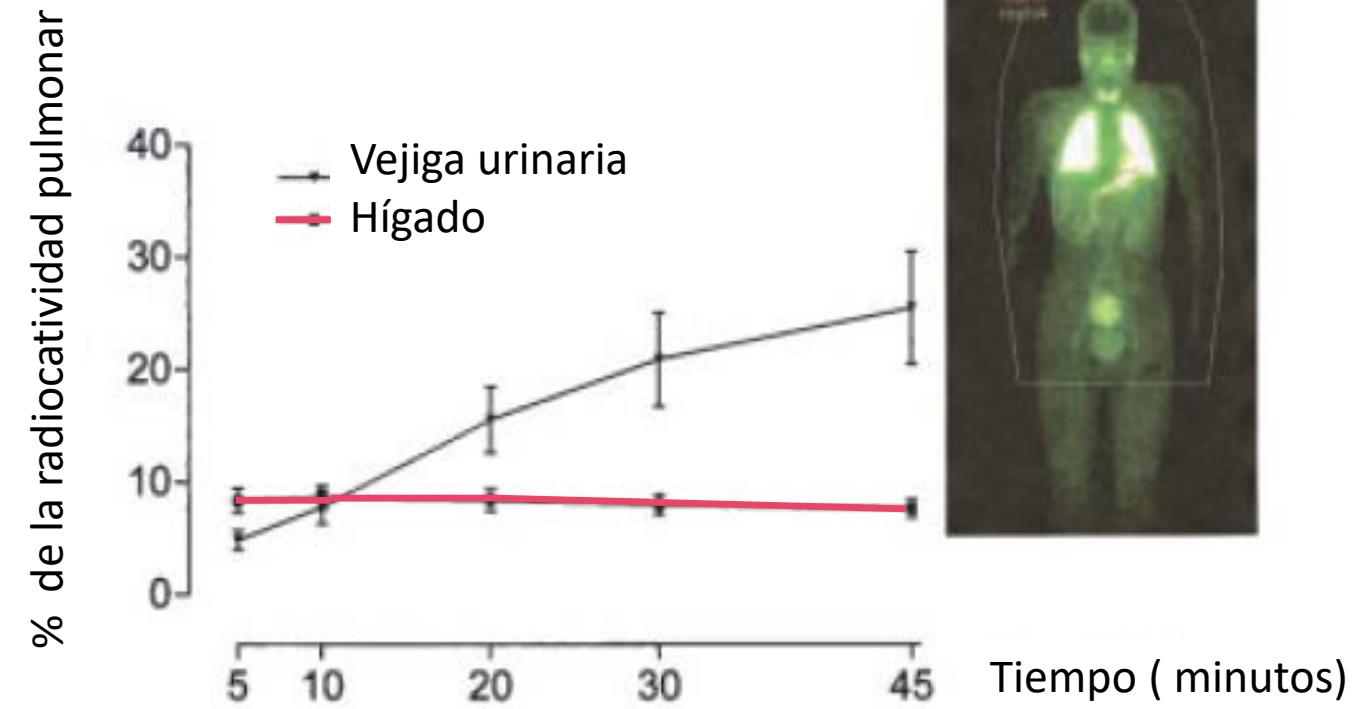
	EU	WHO
PM _{2.5}	25 µg/m ³ annual mean	10 µg/m ³ annual mean 25 µg/m ³ 24-hour mean
PM ₁₀	40 µg/m ³ annual mean 50 µg/m ³ 24-hour mean (limit can be exceeded 35 times per year)	20 µg/m ³ annual mean 50 µg/m ³ 24-hour mean
NO ₂	40 µg/m ³ annual mean 200 µg/m ³ 1-hour mean (limit can be exceeded 18 times per year)	40 µg/m ³ annual mean 200 µg/m ³ 1-hour mean
Ozone	120 µg/m ³ daily 8-hour mean (limit can be exceeded 25 days averaged over 3 years)	100 µg/m ³ 8-hour mean
PAHs	1 ng/m ³ (expressed as concentration of benzo(a)pyrene)	-

Air quality guidelines : WHO 2018, European Commission 2017.

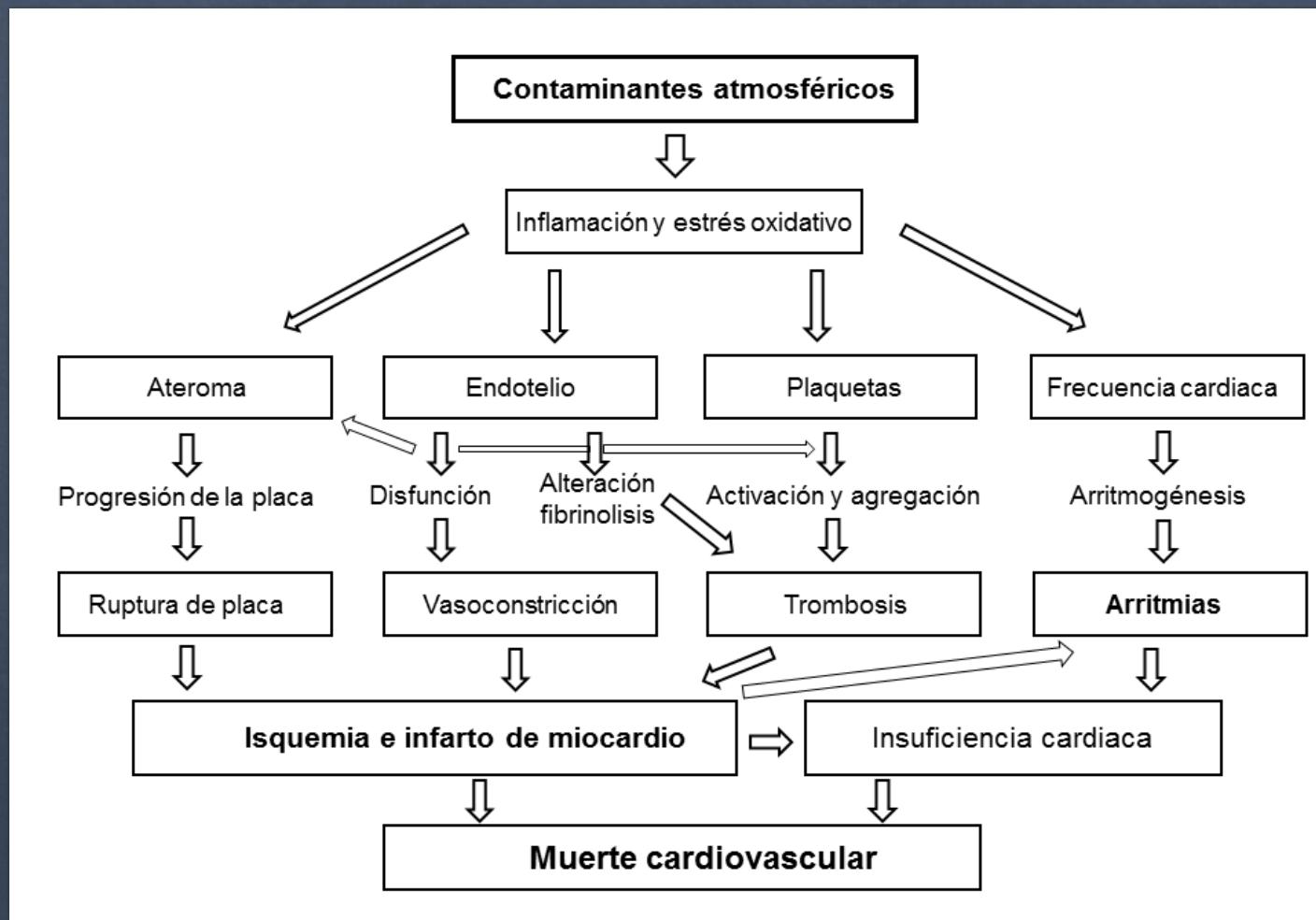

Índex

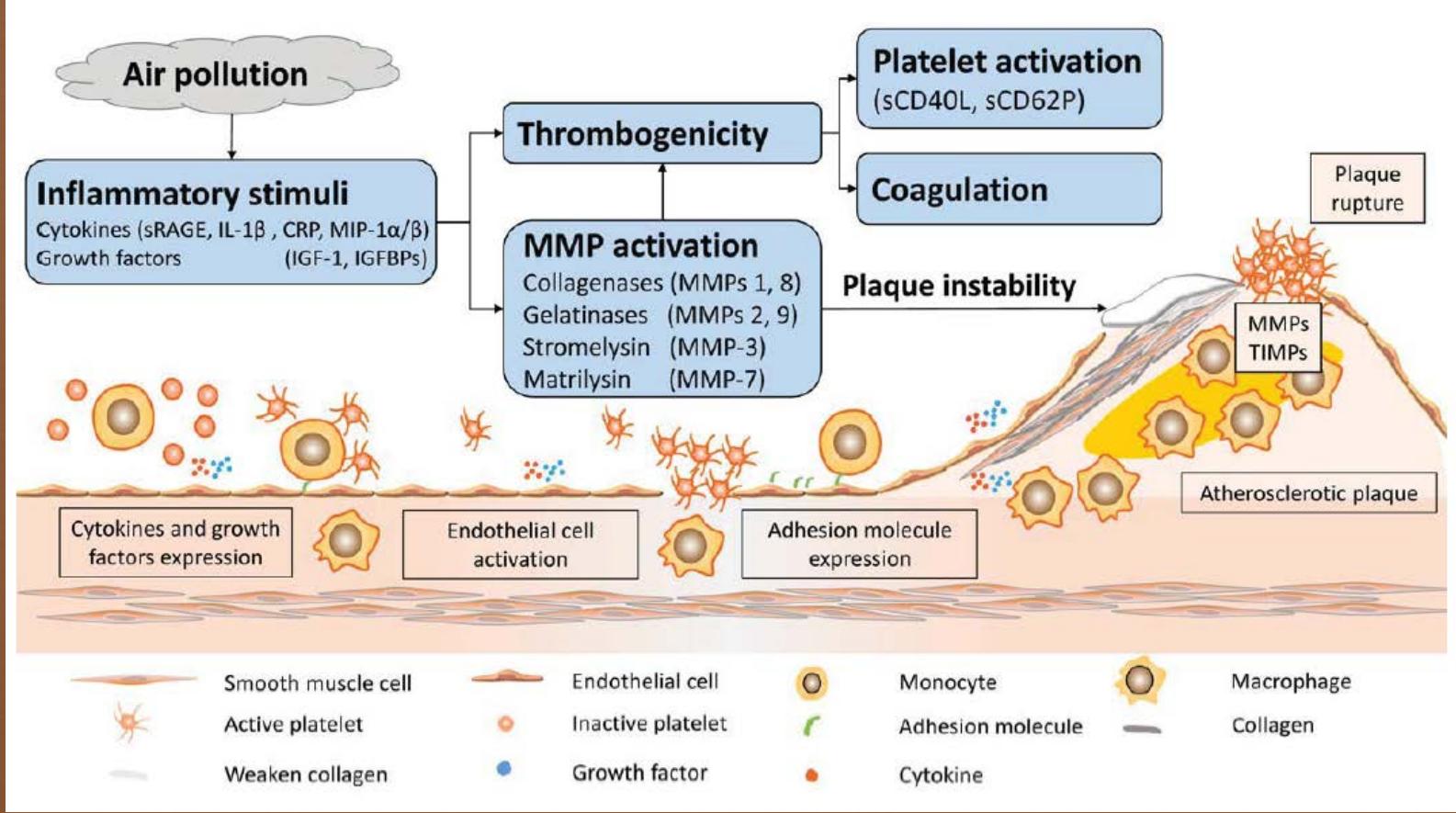
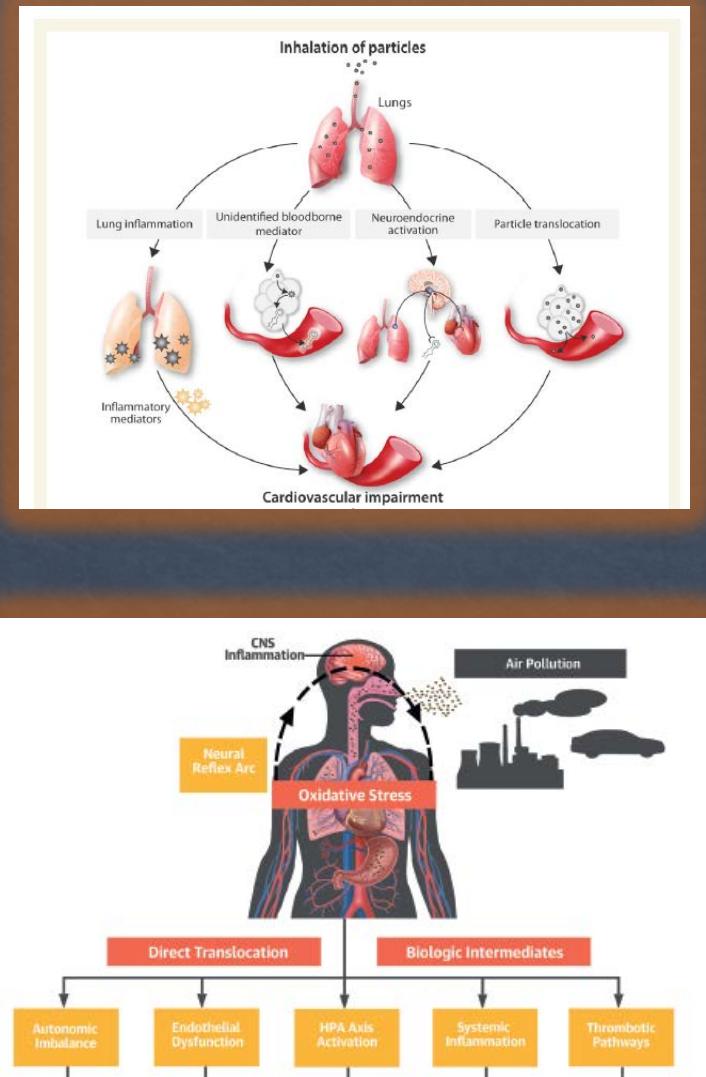
- ❖ 1. Magnitud del problema.
- ❖ 2. Contaminants implicats.
- ❖ **3. Mecanismes fisiopatològics.**
- ❖ 4. Grau d'evidència.
- ❖ 5. Impacte econòmic i prevenció

Mecanismes fisiopatològics

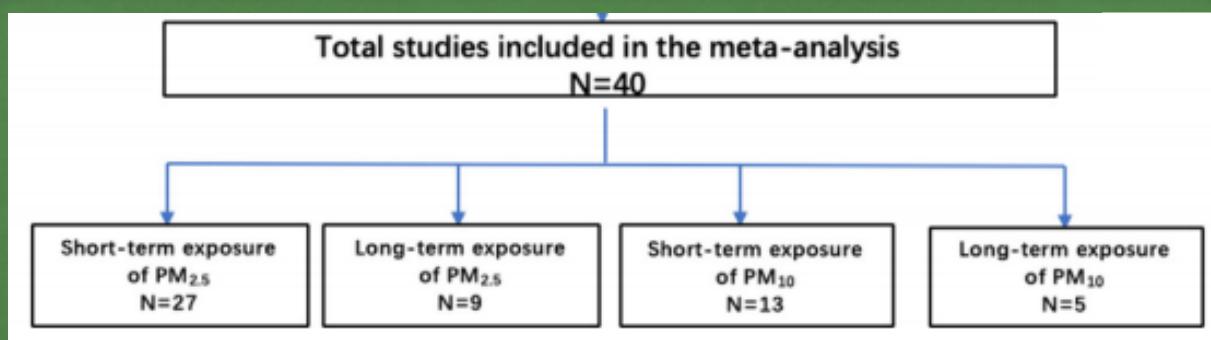
Modificat de Mills et al. Nat Clin Pract Cardiovasc Med. 2009

Cardiovasc Res. 2019 Oct 4

J Am Coll Cardiol. 2018 Oct 23;72(17):2054–2070

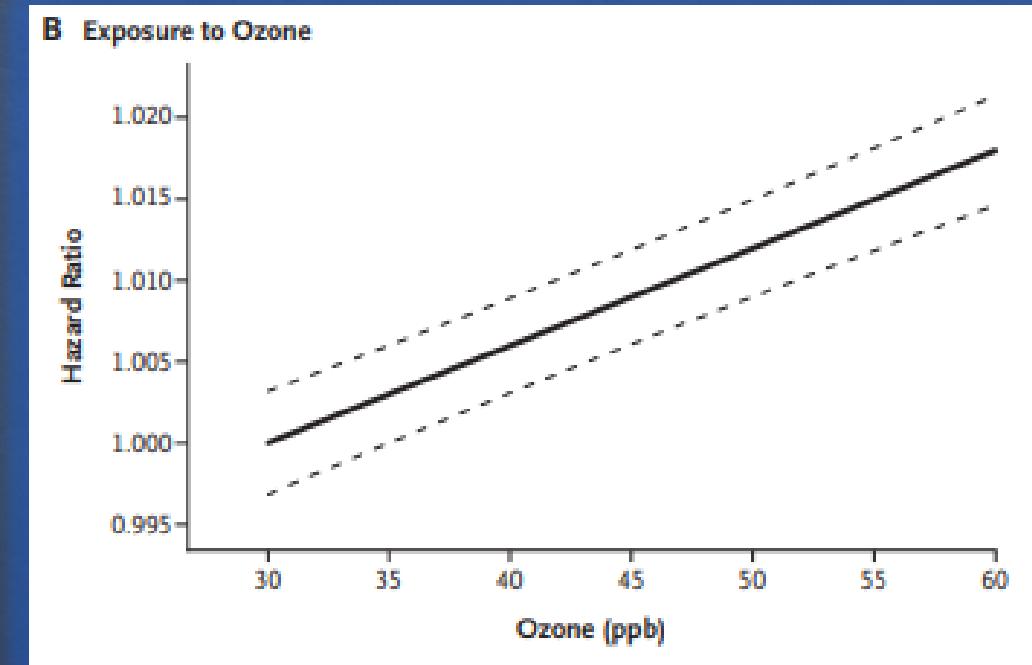
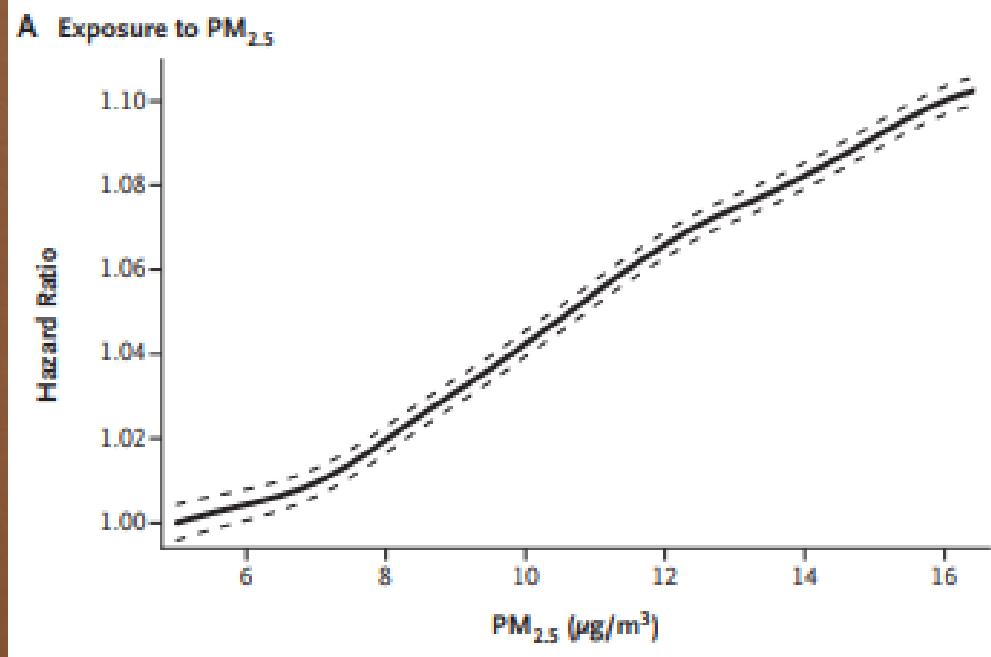
Proteína C reactiva como marcador de polución

Meta-analysis of percent change in CRP in association with a 10 µg/m³ increase in ambient PM concentration

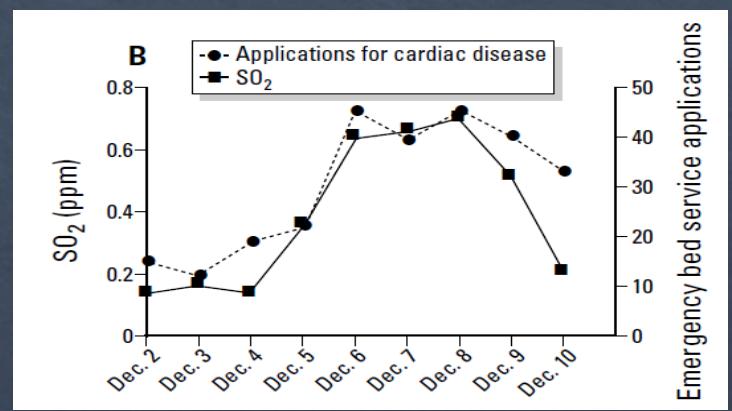
Overall analysis	Exposure	Pooled %-changes (95% CI)	Significance test (P value)	No. of effect estimates
PM _{2.5}	Short-term	0.83 (0.30, 1.37)	0.002	31
	Long-term	18.01 (5.96, 30.06)	0.003	9
PM ₁₀	Short-term	0.39 (-0.04, 0.82)	0.076	16
	Long-term	5.61 (0.79, 10.44)	0.023	5

Existeix un llindar de concentració mínima no perjudicial?

Índex

- ❖ 1. Magnitud del problema.
- ❖ 2. Contaminants implicats.
- ❖ 3. Mecanismes fisiopatològics.
- ❖ **4. Grau d'evidència.**
- ❖ 5. Impacte econòmic i prevenció

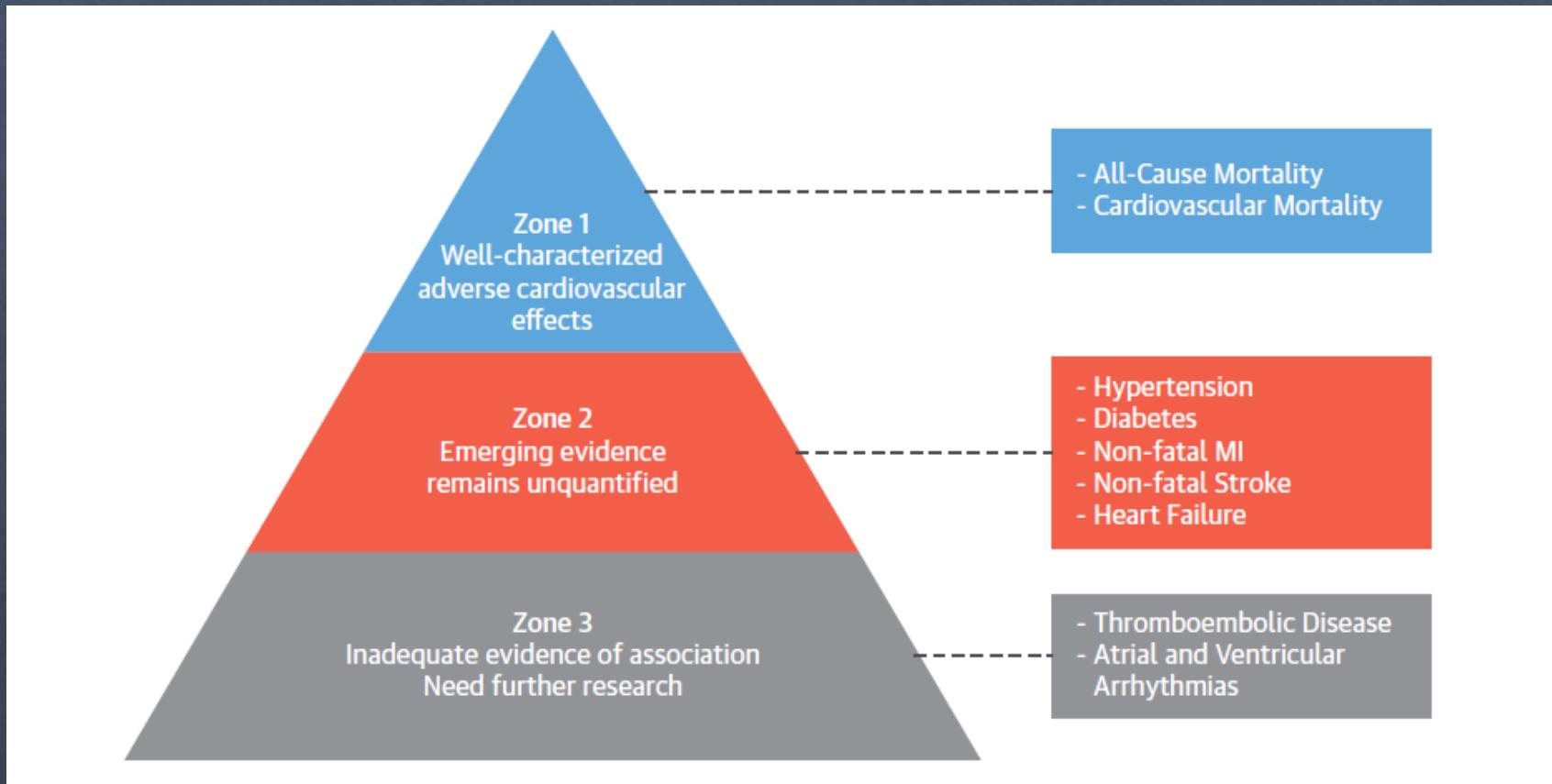

The Meuse Valley fog of 1930: an air pollution disaster.
Lancet 2001;357:704–8.

Donora, Pennsylvania: an environmental disaster of the 20th century.
Am J Public Health 2001;91:553.

Reassessment of the lethal London fog of 1952: novel indicators of acute and chronic consequences of acute exposure to air pollutants.
Environ Health Perspect 2001;109:389–94.

Grau d' evidència

4. Grau d' evidència

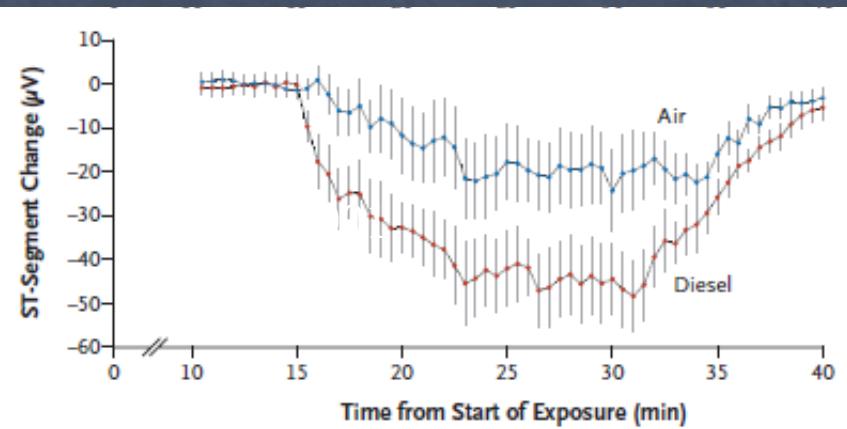
- Estudis experimentals
- Estudis epidemiològics
- Estudis clínics

4. Grau d' evidència

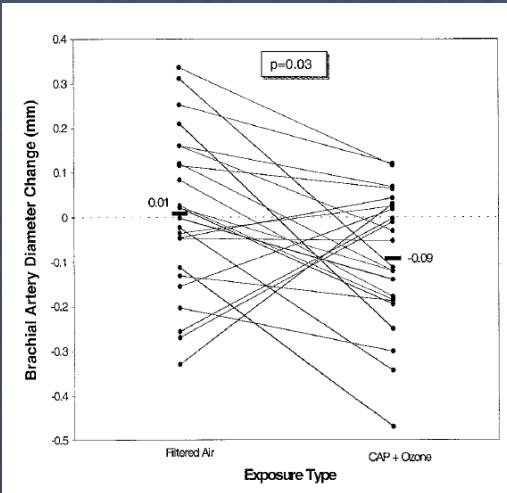
- **Estudis experimentals**
- Estudis epidemiològics
- Estudis clínics

Estudis experimentals

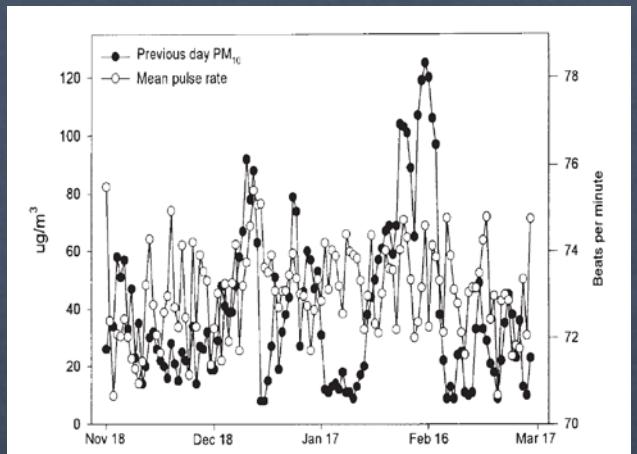
Isquèmia

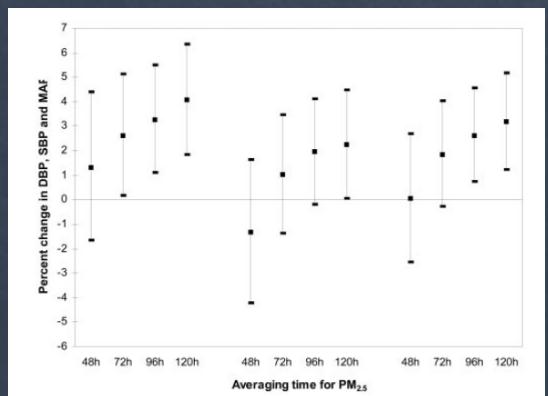
Vasoconstricció

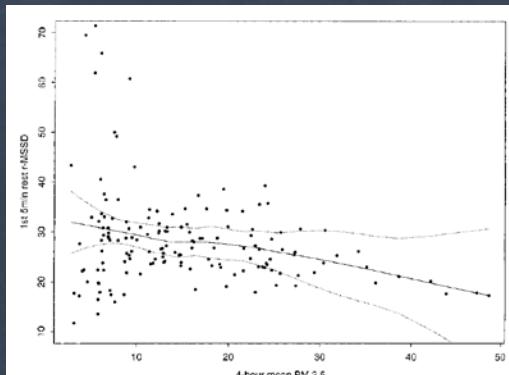
Variabilitat de la freqüència cardíaca

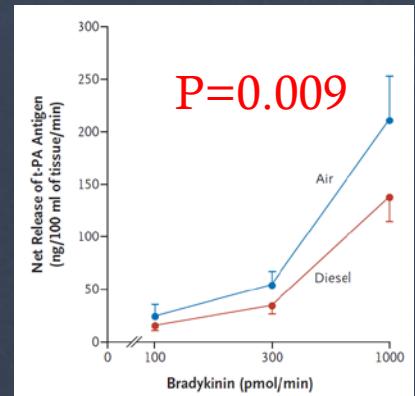
Pressió arterial

Variabilitat del RR

Efectes protrombòtics

Am J Respir Crit Care 1999;159:365–372.
Circulation.2000 Mar 21;101(11):1267-73
Circulation. 2004;110:2184-2189
Circulation.2002 Apr 2;105(13):1534-6
N Engl J Med 2007;357:1075-82.

Biomarcadors inflamatori i de preoxidació

26 adults sans
10 setmanes x 2
Edat mitjana : 23.8
anys

Biomaracdots preoxidació lipídica

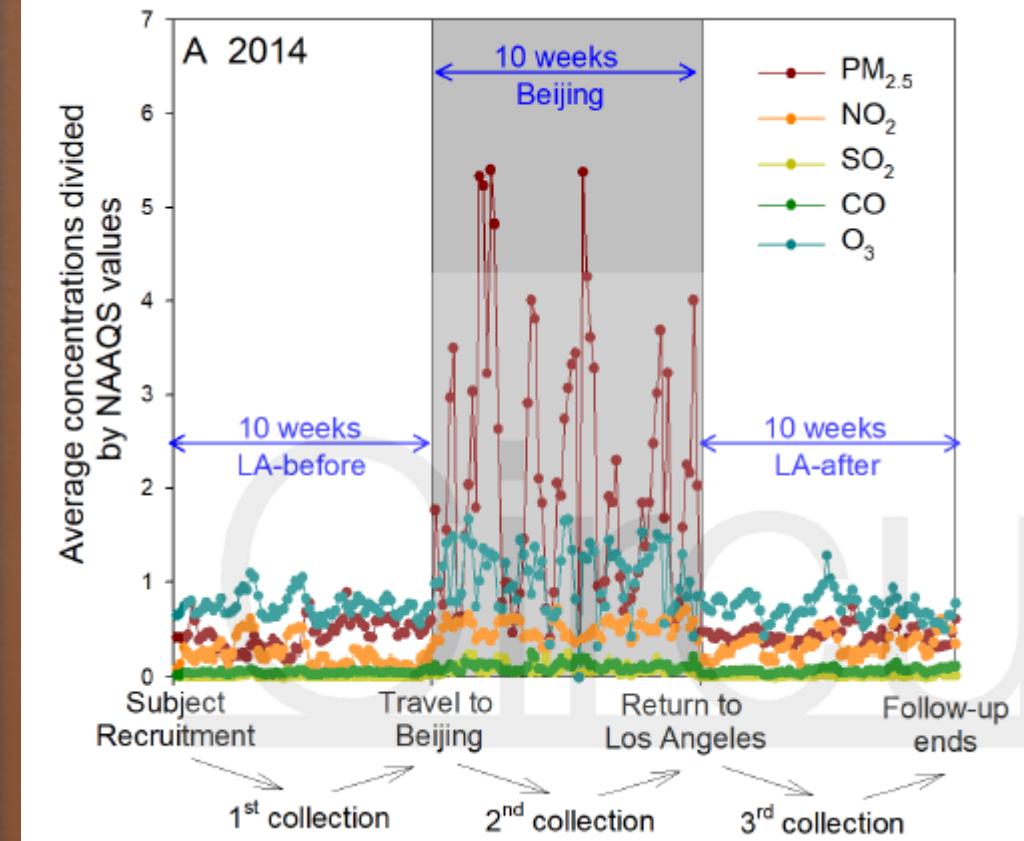
Via de la lipoxygenase (LO) → productes oxidatius
Via de la paraoxonase-1 (PON1)

PM 2.5: 371% més elevat en Beijing

Biomarcadors inflamatori i de preoxidació

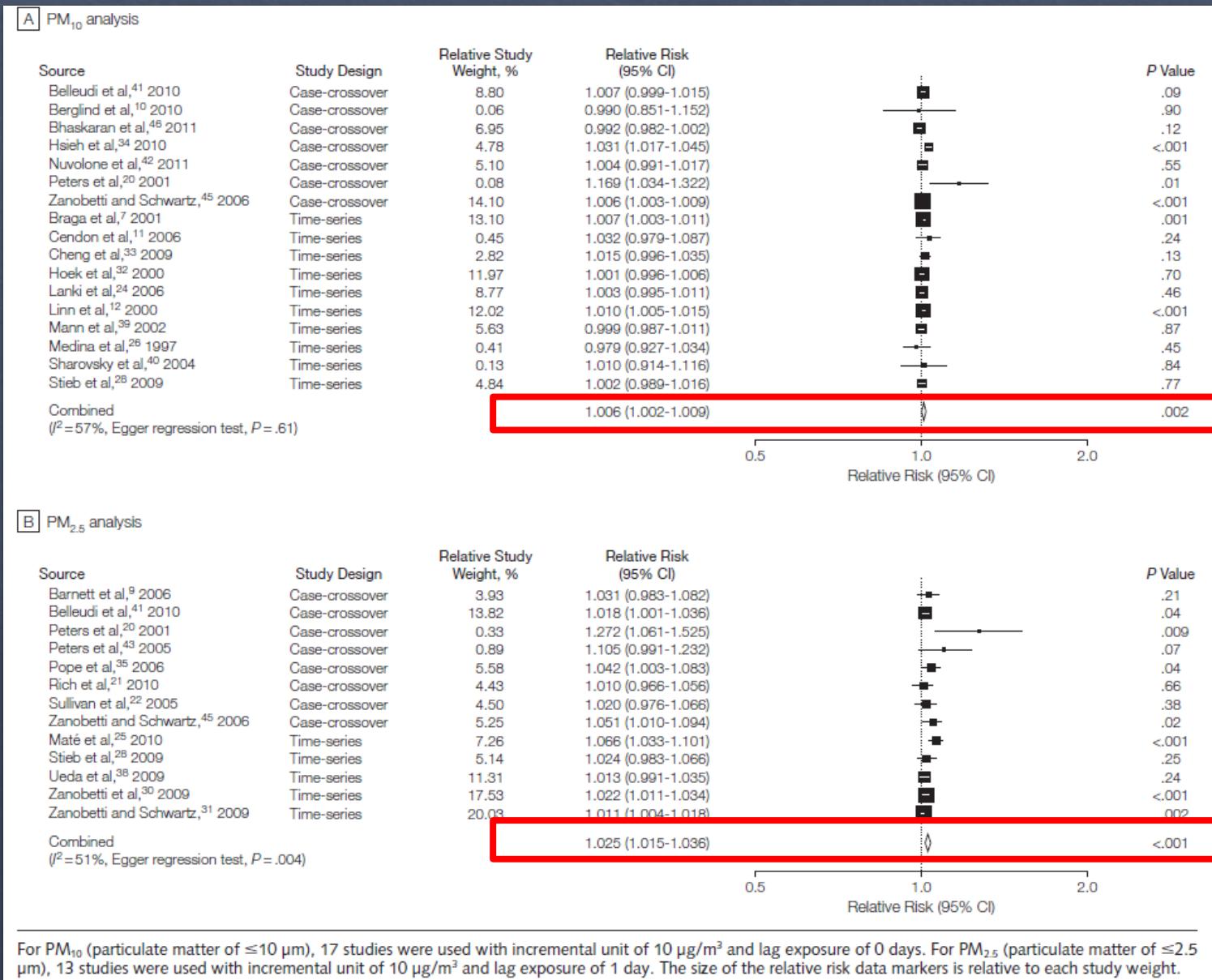
Biomarker	Biomarker concentrations		
	LA-before (n=23)	Beijing (n=25)	LA-after (n=24)
5-HETE, ng/mL	0.06 (0.02 - 0.12)	0.11 (0.07 - 0.20)	0.07 (0.05 - 0.11)
12-HETE, ng/mL	0.29 (0.08 - 0.60)	3.17 (2.11 - 4.79)	0.66 (0.45 - 1.21)
15-HETE, ng/mL	0.09 (0.08 - 0.13)	0.17 (0.13 - 0.22)	0.10 (0.09 - 0.12)
9-HODE, ng/mL	2.70 (2.14 - 3.48)	4.74 (3.95 - 5.27)	3.28 (2.40 - 4.74)
13-HODE, ng/mL	1.96 (1.55 - 2.63)	2.92 (2.47 - 3.39)	2.10 (1.58 - 2.69)
8-isoprostane, pg/mL	2.88 (1.37 - 5.10)	3.46 (1.67 - 7.38)	2.85 (1.85 - 3.46)
Paraoxonase	832 (333)	783 (291)	780 (95)
Arylesterase	266 (73)	227 (61)	264 (61)
C-reactive protein	0.69 (0.24 - 1.15)	1.37 (0.70 - 4.07)	0.67 (0.30 - 1.24)
Fibrinogen	0.43 (0.27 - 0.48)	0.64 (0.55 - 0.81)	0.40 (0.26 - 0.47)
von Willebrand factor	5.79 (4.44 - 11.9)	9.12 (6.77 - 13.6)	7.08 (4.73 - 10.6)
Total	84.9 (69.6 - 103)	80.5 (65.6 - 94.0)	90.5 (71.8 - 108)
HDL	32.1 (29.0 - 39.2)	31.7 (26.2 - 40.3)	33.0 (28.4 - 39.1)

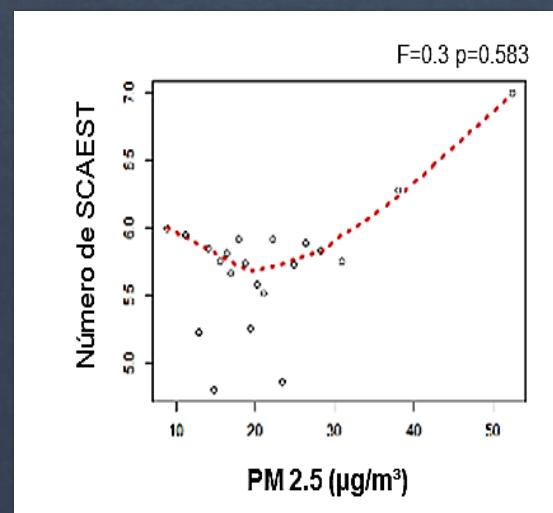
4. Grau d' evidència

- Estudis experimentals
- **Estudis epidemiològics**
- Estudis clínics

Relació entre contaminació i infart de miocardi

Infarts de miocardi i contaminació a Barcelona

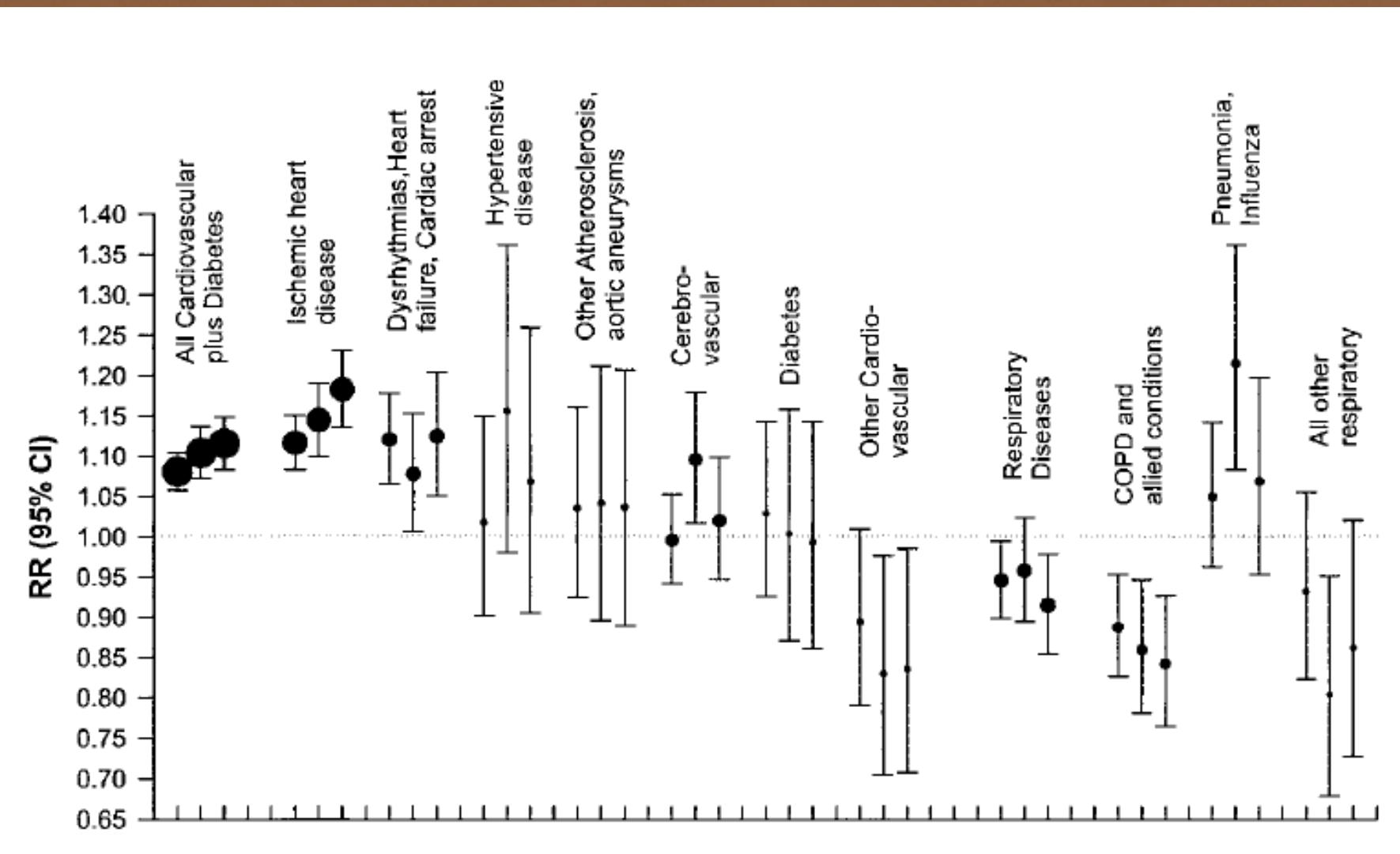
	CONTAMINANTE	RR (95% IC)	RA % (95% IC)
Número de SCAEST*	PM10 (<u>bajo</u> ; lag.2)	1.004 (1.000 – 1.007)	0.39% (0.06%; 0.70%)
	PM2.5 (<u>bajo</u>)	1.005 (1.001 – 1.010)	0.54% (0.07%; 1.00%)
	NO2 (alto; lag.2)	1.002 (1.000 – 1.003)	0.17% (0.00%; 0.33%)
Número de muertes**	PM10 (<u>media bajo</u>)	1.036 (1.011 – 1.059)	3.43% (1.13%; 5.55%)
	PM2.5 (<u>media bajo</u>)	1.042 (1.012 – 1.070)	4.05% (1.17%; 6.56%)
Número de arritmias ventriculares ***	PM2.5 (alto; lag3)	1.016 (1.003 – 1.028)	1.53% (2.52%; 2.77%)

Desencadenants d' infart de miocardi

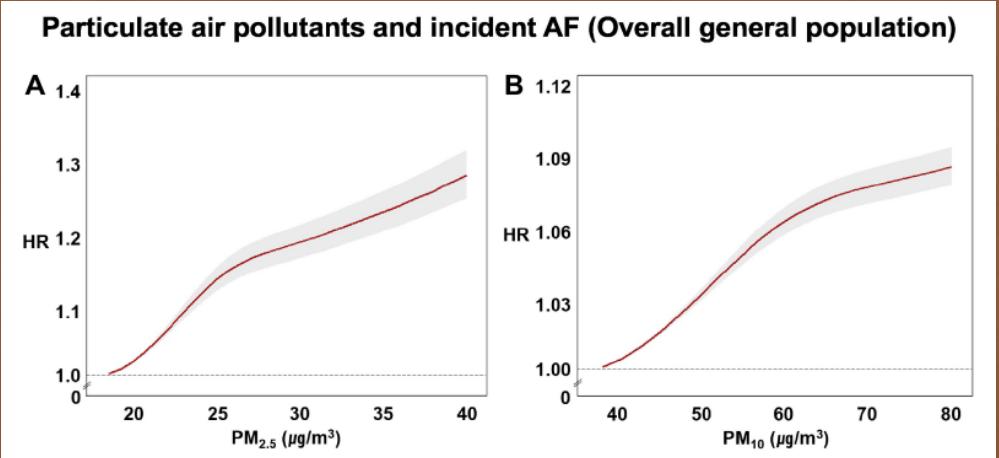
	Prevalencia de la exposición	Odds ratio	Fracción atribuible poblacional
Contaminación atmosférica, variación de 30 µg / m ³	100%	1.05 (1.03-1.07)	4.76% (2.63-6.28)
Alcohol	3.2%	3.1 (1.4-6.9)	5.03% (2.91-7.06)
Ira	1.5%	3.11 (1.8-5.4)	3.07% (1.19-6.16)
Cocaina	0.04%	23.7 (8.1-66.3)	0.90% (0.28-2.55)
Comidas copiosas	0.5%	7.00 (0.8-66)	2.69% (-0.09-23)
Marihuana	0.2%	4.8 (2.9-9.5)	0.75% (0.38-1.67)
Esfuerzo físico	2.4%	4.25 (3.17-5.68)	6.16% (4.20-8.64)
Actividad sexual	1.1%	3.11 (1.79-5.43)	2.21% (0.84-4.53)
Exposición al tráfico	4.1%	2.92 (2.22-3.83)	7.36% (4.81-10.49)

Adaptada de Nawrot et al. Lancet 2011.

Efectes de PM 2.5 en la mortalitat

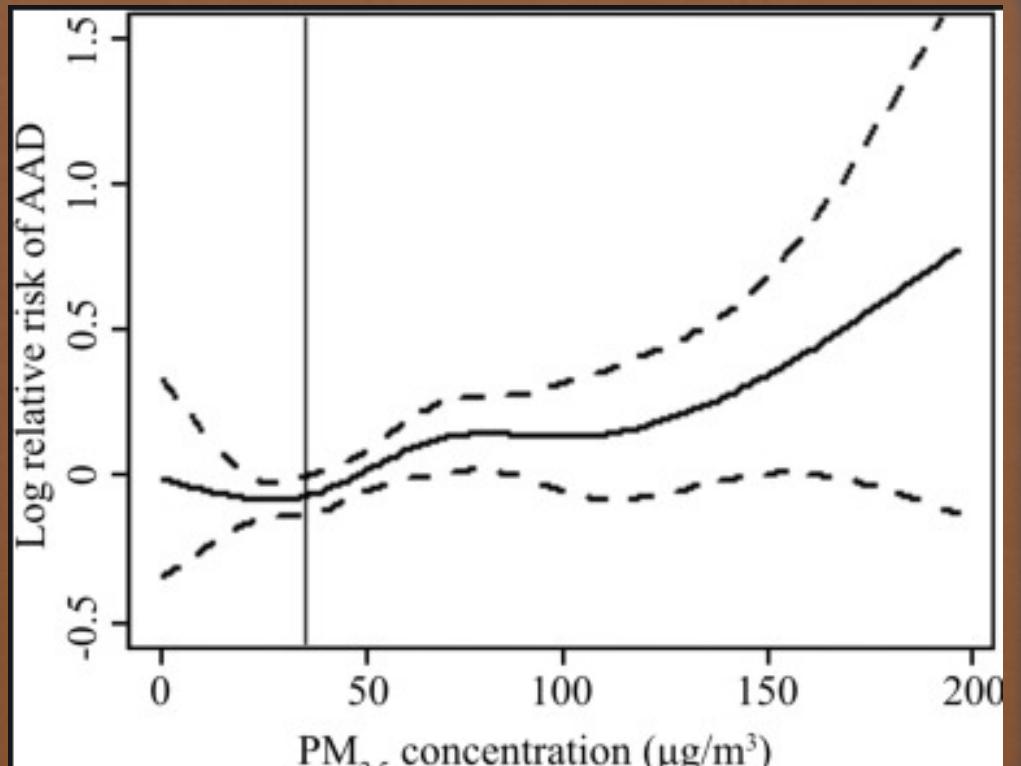
Fibril.lació auricular

PM_{2.5} and incident AF according to subgroups (Overall general population)

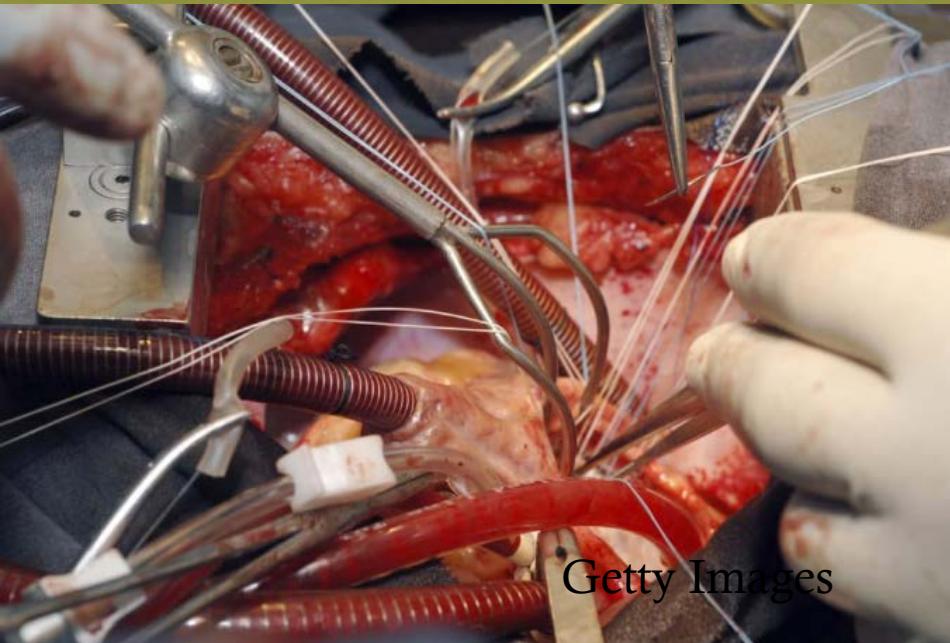
	N	Incident AF : age-, sex- adjusted (per 100,000 person-year)	Adjusted HR (by 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ of PM _{2.5} increase)	P for Interaction
Male	216,653	470 (455-485)	1.187 (1.183-1.192)	
Female	215,934	378 (365-392)	1.178 (1.174-1.182)	<0.001
Age≥60	96,114	1,225 (1,190-1,261)	1.194 (1.188-1.200)	
Age<60	336,473	194 (186-201)	1.173 (1.169-1.177)	<0.001
BMI <18.5 kg/m ²	18,107	386 (340-436)	1.184 (1.168-1.200)	0.687
BMI 18.5-22.9 kg/m ²	171,830	347 (333-362)	1.181 (1.177-1.185)	Ref
BMI 23.0-27.4 kg/m ²	191,303	459 (444-475)	1.185 (1.181-1.190)	0.163
BMI ≥27.5 kg/m ²	51,347	565 (532-600)	1.191 (1.183-1.199)	0.046
Smoking ≥20pyrs	56,551	640 (607-674)	1.178 (1.170-1.187)	0.164
Smoking <20pyrs	106,480	299 (282-316)	1.182 (1.176-1.189)	0.536
Non-smoker	269,556	421 (408-434)	1.187 (1.183-1.191)	Ref
Lower SES	170,809	404 (389-420)	1.185 (1.180-1.190)	
Higher SES	261,778	438 (426-452)	1.180 (1.176-1.184)	0.332
Previous MI (+)	4,396	3,764 (3,471-4,076)	1.203 (1.186-1.221)	0.001
Previous MI (-)	428,191	392 (383-402)	1.181 (1.178-1.184)	
Previous HF (+)	10,751	4,430 (4,226-4,642)	1.196 (1.184-1.211)	0.103
Previous HF (-)	421,836	327 (318-336)	1.181 (1.178-1.184)	
Previous Stroke (+)	16,731	2,139 (2,025-2,256)	1.194 (1.179-1.209)	0.071
Previous Stroke (-)	415,856	358 (349-368)	1.180 (1.177-1.184)	
HTN (+)	95,448	1,350 (1,313-1,388)	1.191 (1.185-1.197)	
HTN (-)	337,139	164 (157-171)	1.178 (1.174-1.183)	0.039
DM (+)	27,627	1,256 (1,188-1,326)	1.192 (1.179-1.205)	0.058
DM (-)	404,960	370 (360-380)	1.181 (1.177-1.185)	

Dissecció d' aorta

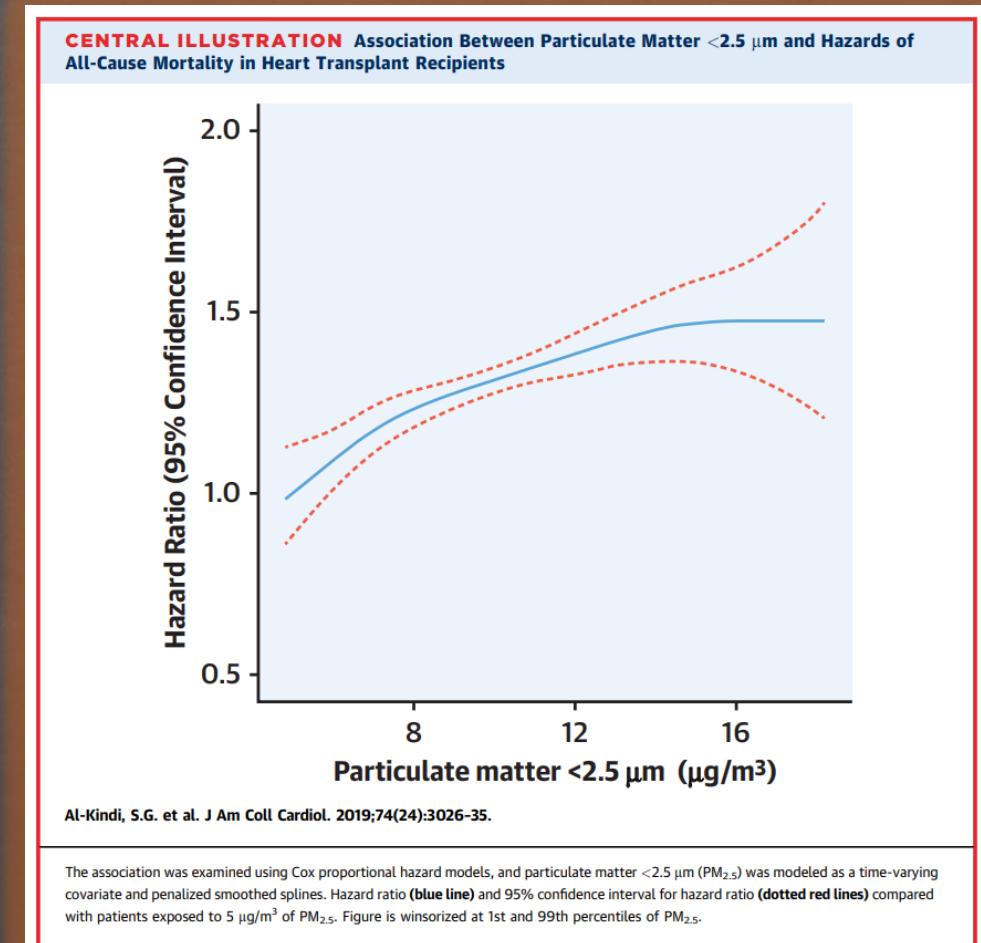
Classification	Levels	Estimates
All	-	3.38 (1.02, 5.79)
Age	< 60 years	2.07 (-1.21, 5.46)
	> 60 years	4.82 (1.42, 8.33)
Gender	Males	3.67 (0.89, 6.53)
	Females	2.59 (-1.96, 7.36)
Season	Cool season	4.63 (1.84, 7.50)
	Warm season	1.72 (-3.74, 7.48)

Trasplant cardiac

Getty Images

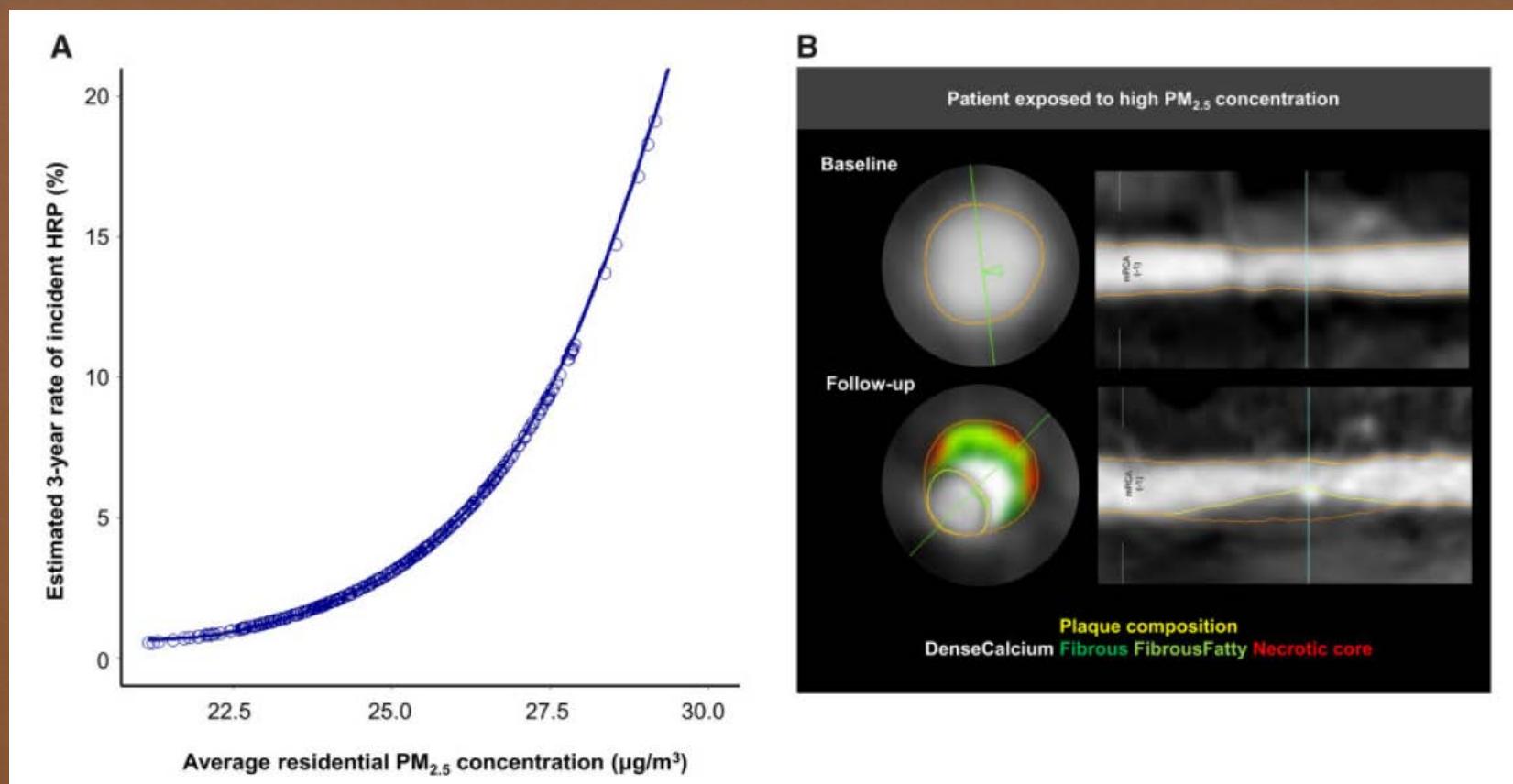
- 21,800 pacients transplantats
- Mitjana de seguiment: 4.8 anys->23.9% mortalitat: 23.9%
- HR mortalitat d'exposició anual PM2.5: $10.6 \pm 2.3 \mu\text{g}/\text{m}^3$
- Mitjana mortalitat per un increment anual de $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$: 1.26 (95% IC 1.11-1.43)

4. Grau d' evidència

- Estudis experimentals
- Estudis epidemiològics
- **Estudis clínics**

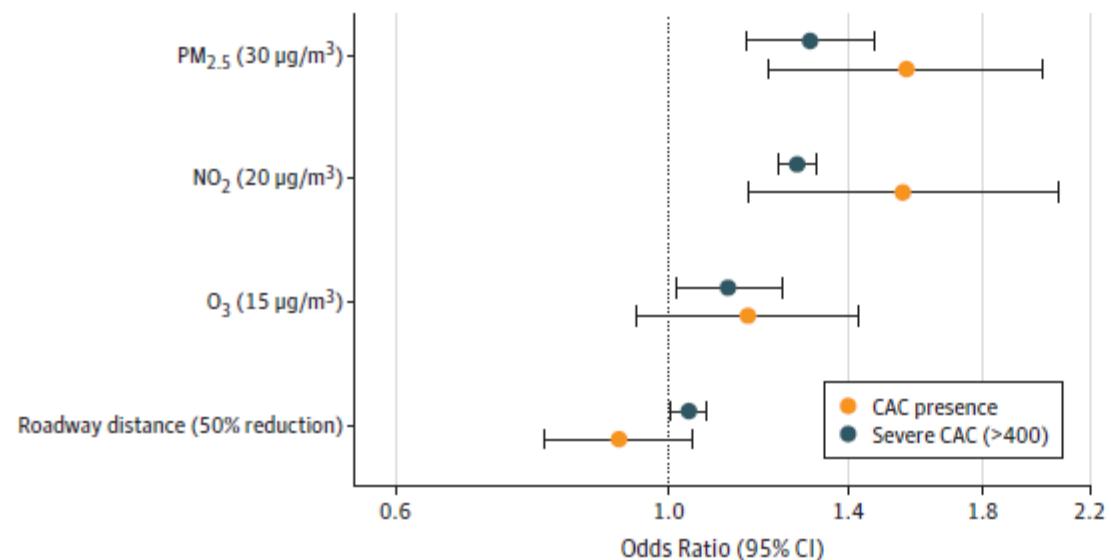
Contaminació i plaques coronàries

Objectiu principal: desenvolupament de placa d'alt risc (poca atenuació, spotty calciremodelat positiu
Objectiu secundari: augment del volum de placa.

Contaminació i plaques coronàries

Figure 4. Odds Ratio of Detectable and High-Level Coronary Artery Calcium (CAC) Associated With Long-term Exposure Variables

Odds ratios and 95% CIs (error bars) for the presence of CAC and severe CAC (>400 Agatston units) adjusted for age, sex, body mass index, smoking status, smoking years, cigarettes per day, alcohol consumption, education, exercise, urbanization, region, distance to hospital, and Beijing residence (yes or no). NO₂ indicates nitrogen dioxide; O₃, ozone; and PM_{2.5}, particulate matter with aerodynamic diameter less than 2.5 µm.

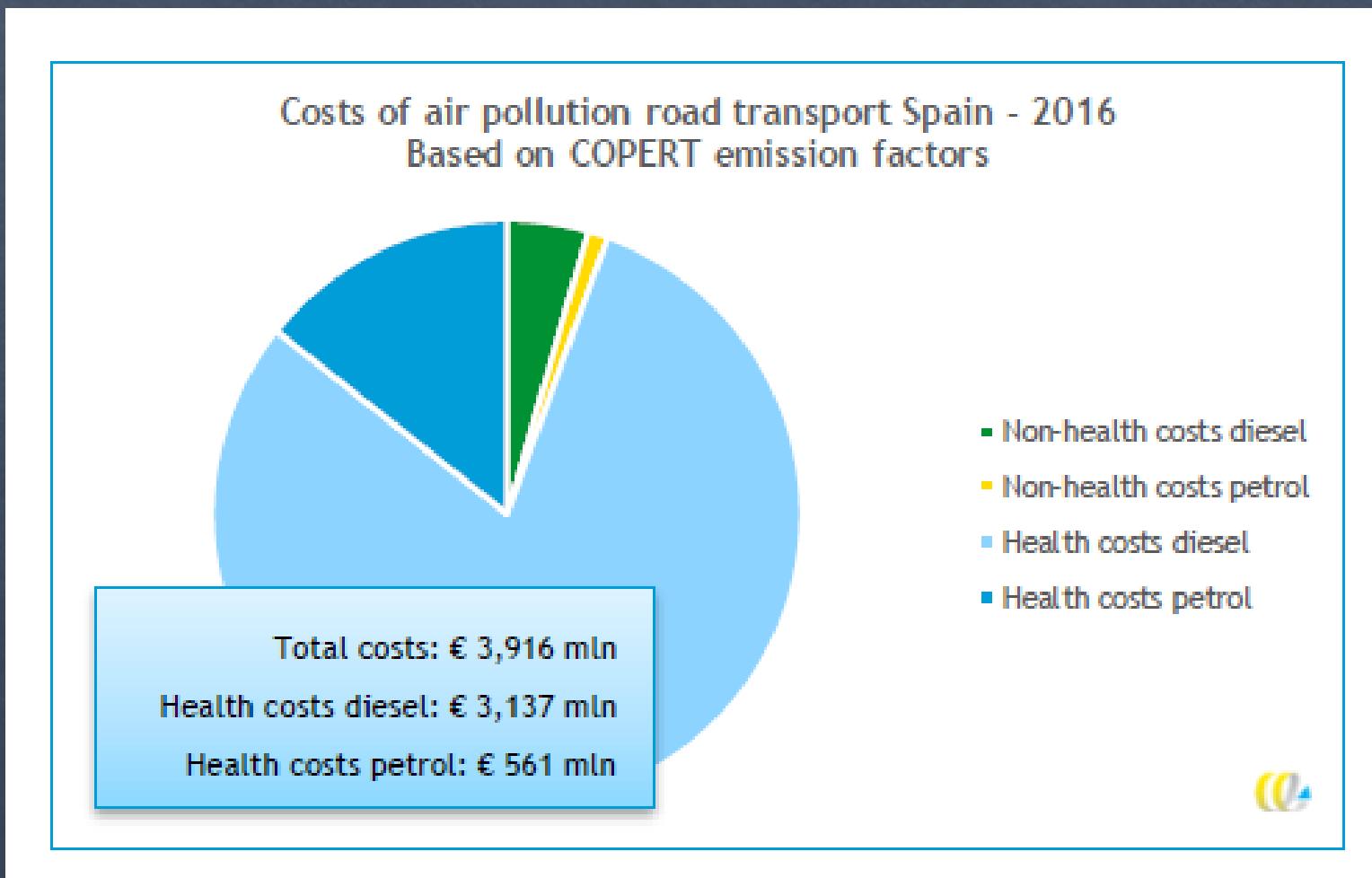
Índex

- ❖ 1. Magnitud del problema.
- ❖ 2. Contaminants implicats.
- ❖ 3. Mecanismes fisiopatològics.
- ❖ 4. Grau d'evidència.
- ❖ **5. Impacte econòmic i prevenció**

Impacte econòmic

Cost in 2016 in million euro		Passenger car		Bus	Coach	MC	LCV		HGV	Total		
		Petrol	Diesel	Diesel	Diesel	Petrol	Petrol	Diesel	Diesel	Petrol	Diesel	Total
EU28		8,938	23,372	1,354	2,671	1,843	326	15,160	13,046	11,107	55,603	66,709
Austria	AT	119	828	23	100	33	3	654	247	155	1,853	2,007
Bulgaria	BG	197	145	32	34	1	1	41	160	199	413	612
Estonia	EE	29	33	4	4	0	0	11	12	29	64	93
Germany	DE	2,007	5,036	297	400	292	11	1,807	2,898	2,311	10,437	12,748
Hungary	HU	104	172	34	102	21	13	238	301	138	847	984
Poland	PL	775	628	163	97	19	23	395	1,433	817	2,716	3,533
Romania	RO	266	281	77	70	3	57	138	405	326	970	1,296
Slovenia	SI	34	120	3	17	2	1	58	120	36	317	354
Spain	ES	379	1,700	29	132	217	8	555	895	604	3,312	3,916

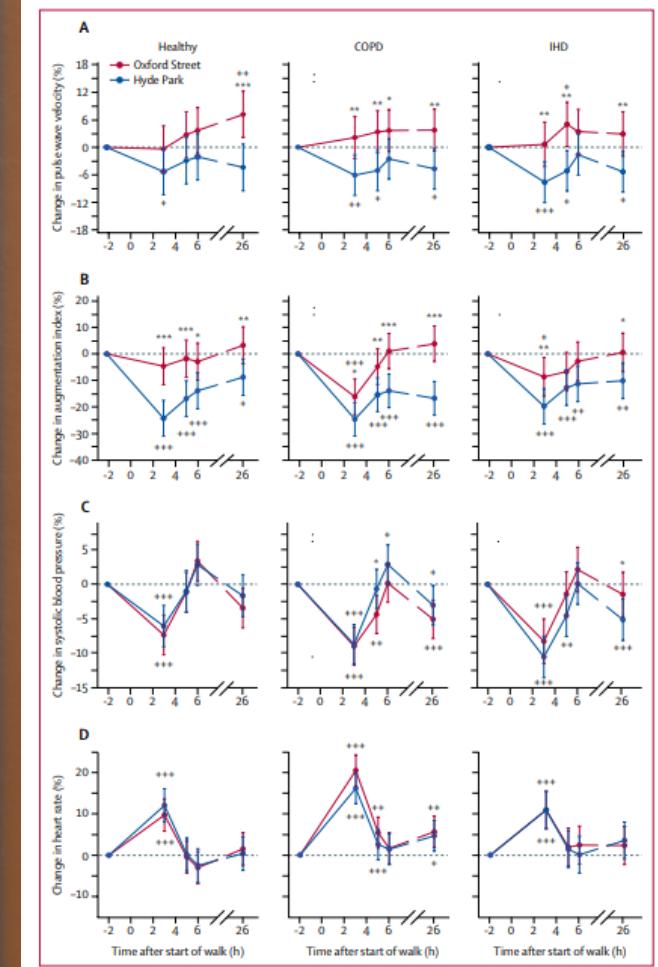
Impacte econòmic

18.4R30.140

Exercici físic

Exercici físic

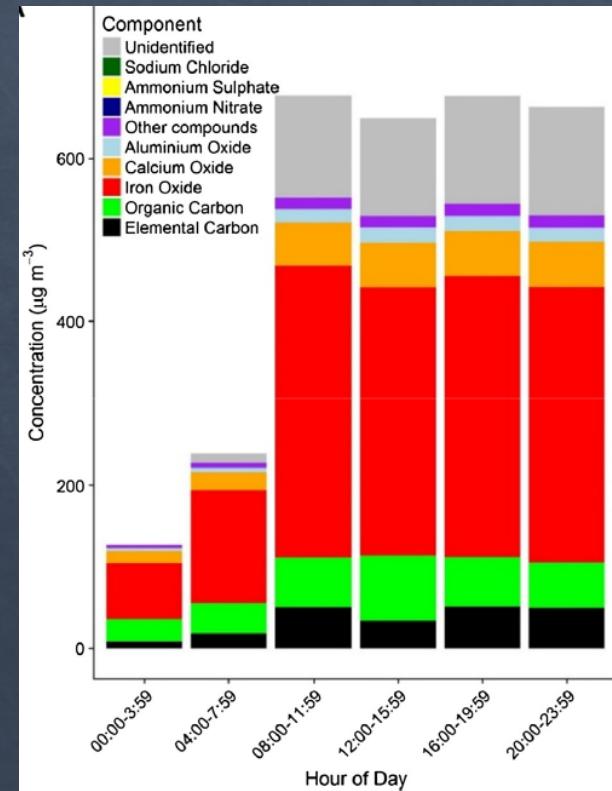
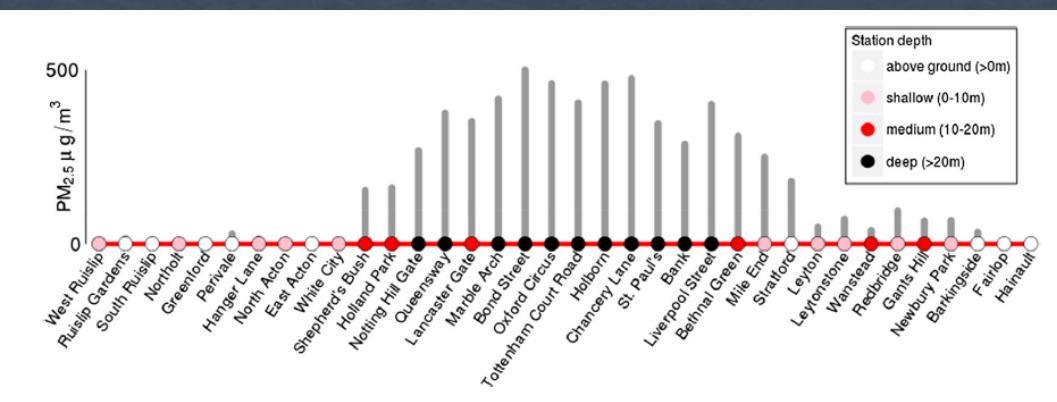
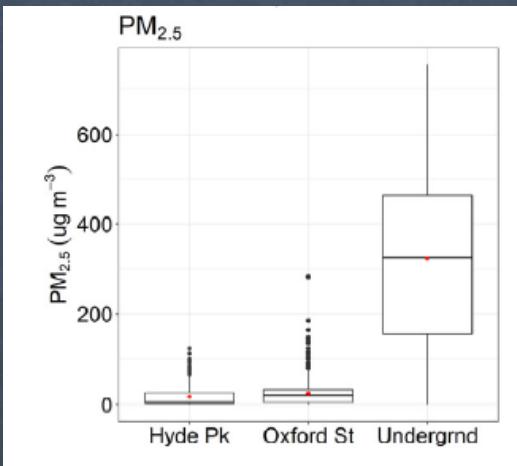

Table 4. The combined mortality effects of physical-activity type and long-term exposure to fine particulate matter in the Elderly Health Service Cohort ($n= 58\,643$)^a

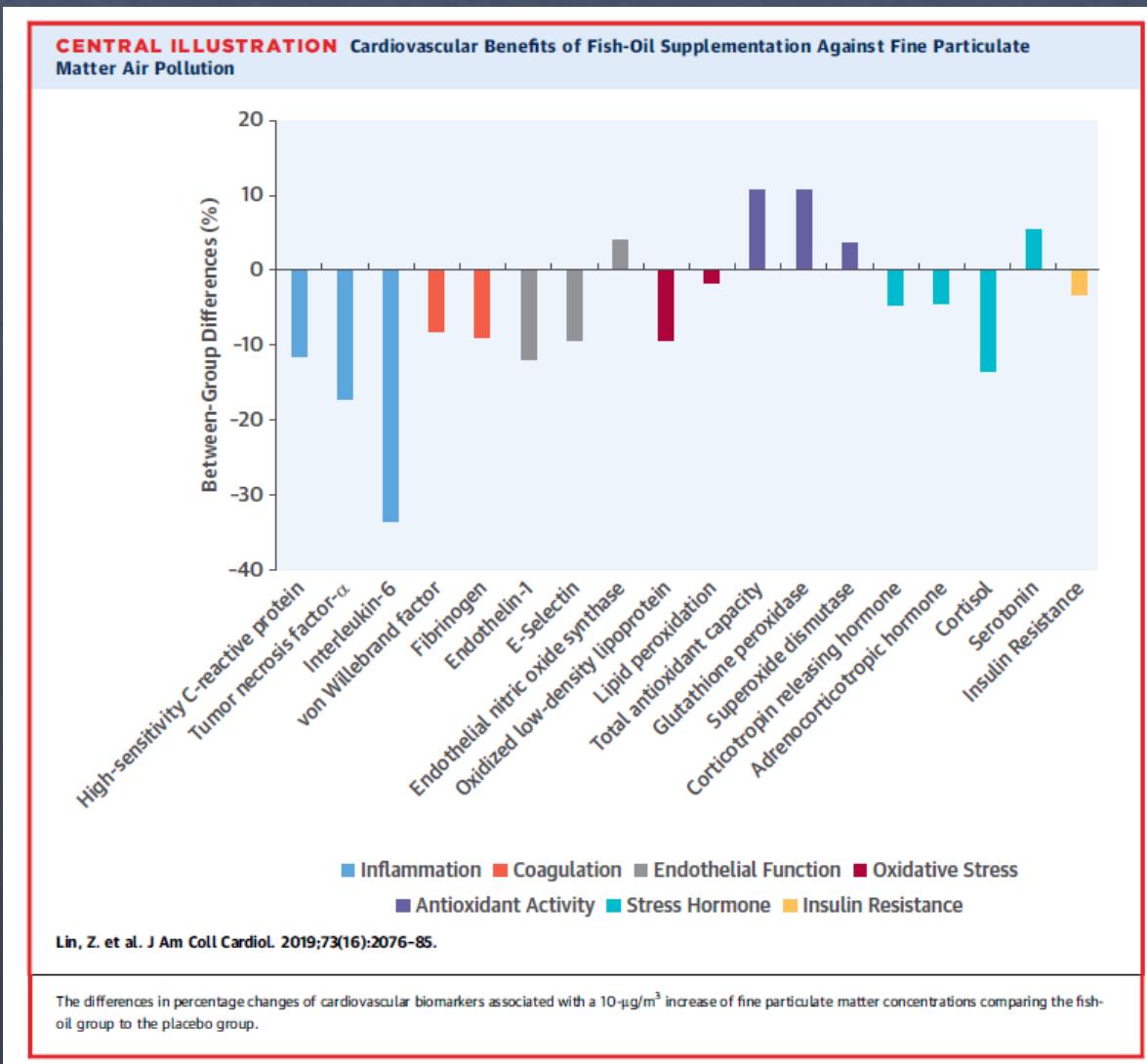
	Low PM _{2.5} ($<35.3\text{ }\mu\text{g/m}^3$)	High PM _{2.5} ($\geq35.3\text{ }\mu\text{g/m}^3$)	RERI	P-value for interaction
Cardiovascular				
Physical-activity type				0.16
Aerobic exercise	1.00 [Reference]	1.02 (0.81, 1.27)		
TCE	1.17 (0.97, 1.41)	1.13 (0.93, 1.36)	-0.061 (-0.351, 0.229)	
Stretching exercise	1.45 (1.23, 1.71)	1.53 (1.29, 1.80)	0.065 (-0.190, 0.321)	
Walking slowly	1.41 (1.18, 1.68)	1.73 (1.45, 2.06)	0.301 (0.024, 0.578)	
No exercise	1.53 (1.27, 1.84)	1.61 (1.34, 1.92)	0.063 (-0.092, 0.219)	

Transport amb metro

Acids grassos omega 3

CONCLUSIONS

- ❖ La contaminació atmosfèrica és un factor de risc cardiovascular. S'atribueixen quasi 800.000 morts anuals relacionades a Europa.
- ❖ El PM 2.5 i PM 10, el diòxid de nitrogen i l'ozó són els contaminants de més alt risc.
- ❖ Fenòmens inflamatoris, d'estrés oxidatiu, protrombòtics i de vasoconstricció estan implicats en la fisiopatologia.
- ❖ L'espectre de dany cardiovascular és clar: infarts de miocardi, moratllitat, fibril.lació auricular, dissecció d'aorta...
- ❖ El cost econòmic que suposa la contaminació en salut és molt elevat. Mentre no és baixin els nivells de contaminants s'ha de veure quines estàtges de prevenció són eficaces.

MOLTES GRÀCIES PER
L'ATENCIÓ!!

@JordiBaneras